

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент
(назва магістерської програми)

на тему: **«ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ**
СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ»
(назва теми)

Виконавець:
студентка ЦЗФН 6 курсу 8 групи

Мігель Світлана Максимівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Баранова Вікторія Глібівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	6
1.1 Економічна сутність фінансового потенціалу страхової компанії.....	6
1.2 Ресурсний підхід до формування фінансового потенціалу страхової компанії.....	12
1.3 Механізм формування фінансового потенціалу страхових компаній в Україні	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».....	28
2.1 Оцінка фінансової діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».....	28
2.2 Оцінка формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».....	42
2.3 Економіко-математичне моделювання фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».....	62
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».....	67
3.1 Зарубіжний досвід та особливості формування фінансового потенціалу страхових компаній.....	67
3.2 Використання фінансового контролінгу при формуванні фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».....	73
3.3 Рекомендації щодо удосконалення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».....	79
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	98

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Формування фінансового потенціалу страхової компанії зростає в умовах сучасної економіки, де фінансові ризики та непередбачувані обставини стають невід'ємною частиною бізнесу. Страхові компанії викликають особливу увагу, оскільки їхня діяльність безпосередньо пов'язана з управлінням ризиками, фінансовими резервами та капіталами. Формування фінансового потенціалу є ключовим фактором для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності страхової компанії. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє страховим компаніям не лише успішно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, але й активно розвиватися на ринку, впроваджуючи інновації та підвищуючи якість обслуговування.

На глобальному рівні, страховий ринок стає все більш конкурентним та динамічним, що вимагає від компаній швидкої адаптації до змін і впровадження нових стратегій щодо використання фінансових ресурсів. У цьому контексті формування фінансового потенціалу набуває особливого значення, адже він виступає основою для реалізації стратегічних цілей компанії. Вивчення аспектів формування фінансового потенціалу в контексті страхової діяльності сприяє глибшому розумінню механізмів, що впливають на ефективність страхових компаній, й може стати корисним для розробки рекомендацій щодо оптимізації управлінських практик у цій галузі, тому питанням формування фінансового потенціалу присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: В. Баранова, Г. Бикова, П. Бондаренко, Н. Брегін, Н. Давиденко, А. Єрмошенко, К. Ільїна, О. Кнейслер, О. Кунцевич, Г. Лукарш, І. Ненно, Т. Паєнтко, П. Стецюк, О. Толстих, Т. Чайка та ін. Разом з тим, сучасні умови господарювання потребують змін у розвитку систем формування фінансового потенціалу страхових компаній, адже змінюються не тільки умови господарювання (зовнішні фактори), але й інструменти управління та технології здійснення витрат (внутрішні фактори).

Метою даної роботи є аналітичне дослідження формування фінансового потенціалу страхової компанії.

У процесі написання кваліфікаційної роботи вирішуються такі завдання:

- розглянути економічну сутність фінансового потенціалу страхової компанії;
- охарактеризувати ресурсний підхід до формування фінансового потенціалу страхової компанії;
- охарактеризувати механізм формування фінансового потенціалу страхових компаній в Україні;
- оцінити фінансову діяльність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- оцінити формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- провести економіко-математичне моделювання формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- охарактеризувати зарубіжний досвід та особливості формування фінансового потенціалу страхових компаній;
- охарактеризувати використання фінансового контролінгу при формуванні фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- запропонувати рекомендації щодо удосконалення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Об'єктом дослідження є процес формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Методи дослідження. Метод аналітичних коефіцієнтів, горизонтальний аналіз, аналіз абсолютних і відносних показників, зрівняльний аналіз, однофакторне та багатфакторне прогнозування моделі формування фінансового потенціалу.

Інформаційною базою дослідження складають наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців з теорії фінансового потенціалу;

законодавчі та нормативні акти України; статистичні показники НБУ та ІншурансТОП; показники річної фінансової звітності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»; науково-методична література; матеріали періодичних видань, зарубіжна наукова література.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (84 найменування) і 2 додатки, містить 23 таблиці та 26 рисунків. Основний текст дослідження на 89 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 108 сторінок.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези «Вплив зовнішніх факторів на фінансовий потенціал на прикладі ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» 15 листопада 2024 р. Київ. КНЕУ.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Економічна сутність фінансового потенціалу страхової компанії

Потенціал можна розглядати як джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використанні у діяльності підприємств для досягнення певної мети. Однак потенціал є чимось більшим, ніж просто набір певних можливостей системи для ефективного функціонування страхової компанії за різних цілей.

Варто зазначити, що потенціал є базовим елементом страхової компанії, який об'єднує в собі цілі, рушійні сили і джерела його розвитку. Його зміст визначають такі характеристики:

- потенціал є динамічною характеристикою і проявляється тільки в процесі його використання;
- використання потенціалу повинно супроводжуватися його зростанням;
- процеси використання та нарощування потенціалу є безперервними і доповнюють один одного.

Дослідник О. Чаленко, працюючи над проблемою невизначеності поняття «потенціал» в економічних дослідженнях, аналізує визначення терміна у природничих науках. Розглядає енциклопедичні визначення електричного, магнітного, хімічного потенціалу та потенціалу у математиці [77].

Як зазначає Л.В. Коваль, в етимологічному словнику відзначається походження слова як запозиченого в XIX ст. із французької мови, де «potentiel» взято з латинської «potentialis», похідного «potens» – «здатний», «спроможний», буквально – «здатний бути» [38].

Таким чином, категорія «потенціал» охоплює широкий спектр процесів і явищ, що зумовлює різноманітність її трактувань.

На основі проведеного дослідження сутності терміна «потенціал» можна сформулювати основні підходи, а саме:

1) ресурсний підхід – полягає у представленні потенціалу як сукупності ресурсів та потенційної можливості їх використання;

2) соціально-економічний підхід – розгляд потенціалу як системи матеріальних та трудових факторів, що забезпечують досягнення мети виробництва;

3) результатний підхід – представлення потенціалу як здатності комплексу ресурсів економічної системи виконувати поставлені завдання. Науковці зважають на цілісність структури і функцій об'єкта, вияв їх взаємозв'язку;

4) виробничий підхід – аналіз економічного потенціалу проводиться на основі виробничої діяльності;

5) управлінський підхід – ототожнення економічного потенціалу з трудовим потенціалом суспільства;

6) процесний підхід (запропонований О. Чаленко) [77].

Потенціал страхової компанії характеризує вся сукупність показників і чинників, що визначають його можливості, кошти, запаси, можливості, ресурси, виробничі резерви, які можуть бути використані в господарській діяльності.

До особливостей потенціалу страхової компанії можна віднести його імовірнісний характер, оскільки величина потенціалу залежить і від слабкої ланки – найменш розвиненого його складника, від змін у якості, пропорціях ресурсів, а також умов середовища, в якому функціонує страхова компанія.

У зв'язку з цим необхідний системний підхід до аналізу, оцінки та управління його діяльністю, спрямований на формування і використання інтегрального потенціалу в інтересах забезпечення конкурентоспроможності та довгострокового і сталого розвитку.

Потенціал – багатовимірне утворення, структура якого визначається трьома групами чинників, які зумовлюють і весь спектр діяльності страхової компанії:

- функціональними, що визначають функціональну діяльність;
- організаційними, що визначають спосіб управління цією діяльністю;

– ресурсними, що характеризують ресурси, необхідні для організації діяльності та досягнення конкурентних переваг.

Варіантність об'єднання різних ресурсів зумовлює розмаїття внутрішньої будови страхової компанії і можливостей досягнення конкурентоспроможності. Однак потенціал залежить не тільки від цих внутрішніх можливостей, але, природно, і від зовнішніх умов: величини споживчого попиту, дій конкурентів, відносин із постачальниками сировини, політики уряду тощо.

З цією метою важливо оцінити всі основні характеристики потенціалу компанії (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Фактори впливу на формування потенціалу

Види потенціалу	Фактори впливу
Організаційно-управлінський	• Організаційна структура управління підприємством; • Система планування, обліку і контролю; • Методи управління підприємством; • Тип організаційної культури; • Наявність системи інформаційно-аналітичного моніторингу
Маркетинговий	• Індивідуальність реалізованої продукції • Наявність сфери післяпродажного обслуговування • Ефективність системи управління запасами • Дослідження потреб потенційних покупців • Контроль якості реалізованої продукції • Рациональність стратегії ціноутворення • Життєвий цикл продукції • Наявність системи «public relations»
Фінансовий	• Інвестиційні можливості підприємств • Фінансова стійкість підприємств • Ефективність управління активами • Ефективність використання капіталу • Управління ризиками
Технологічний	• Можливість своєчасного виконання фінансових зобов'язань •

Продовження таблиці 1.1

	• Рівень автоматизації і механізації на виробництві • Стан і можливості використання засобів праці • Якість предметів праці • Прогресивність технологічних процесів
Кадровий	• Участь персоналу в процесі управління • Умови праці працівників підприємства • Наявність системи мотивації персоналу • Рівень кваліфікації персоналу • Соціальна інфраструктура
	• Психологічний клімат на підприємстві
Інноваційний	• Рівень інноваційної культури • Наявність патентів і авторських прав • Стан інфраструктури

Джерело: побудовано автором на основі [3; 37; 38; 77]

Системний аналіз дає змогу оцінити весь комплекс факторів, що визначають рівень потенціалу страхової компанії та її конкурентоспроможність.

Варто виокремити основні підходи до визначення сутності фінансового потенціалу, такі як ресурсний і результатний (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Підходи до визначення сутності поняття «фінансовий потенціал»

Науковці	Поняття
Ресурсний підхід	
Давиденко Н.	Обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних та перспективних витрат.
Брегін Н.	Фінансовий потенціал включає окремі складники фінансових ресурсів підприємства, а саме – статутний, додатковий і резервний капітали, цільове фінансування, фонди накопичення, оборотні активи тощо.
Толстих Н.	Забезпеченість фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання.
Кунцевич О.	Здатність до оптимізації фінансової системи із залучення та використання фінансових ресурсів.

Продовження таблиці 1.2

Ільїна К.	Сукупність можливостей підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів.
Результативний підхід	
Баранова В.Г., Ненно І.М.	Фінансовий потенціал - сукупність фінансових ресурсів страховика.
Бикова Г.	Фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності; він характеризується можливістю їх залучення для фінансування майбутньої діяльності і певних стратегічних напрямів розвитку підприємства.
Бондаренко П.В.	Фінансовий потенціал – це сукупність накопичених фінансових ресурсів отриманих з різних джерел в межах законодавства та відповідно до фінансової політики суб'єкта господарювання, які сформовані внаслідок реалізації перерозподільних відносин, та такі, що перебувають у стані руху у часі та напрямках використання згідно стратегії й тактики суб'єкта господарювання, підтримуючи наявні властивості.
Стецюк П.	Фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів, з приводу яких на підприємстві виникають відповідні організаційно-економічні відносини, які в кінцевому рахунку спрямовані на забезпечення його високоефективного та прибуткового функціонування.
Паєнтко Т.	Фінансовий потенціал – це сукупність фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку.

Джерело: сформовано автором на основі [3; 21; 23; 31; 33]

Тому після визначення та вивчення змісту фінансового потенціалу його слід розглядати як об'єктивний елемент структури потенціалу страхової компанії, щоб оцінити його значущість та виокремити особливості функціонування як частини системи.

Фінансовий потенціал як об'єктивна структурна складова потенціалу страхової компанії за змішаного підходу так чи інакше споживається та відтворюється в процесі функціонування.

Важливість виявлення та дослідження фінансового потенціалу полягає в тому, що на його основі та за ефективної реалізації можна забезпечити розширене відтворення. Таким чином, можливість розширеного відтворення, розвитку страхової компанії як цілісної системи залежить від відносин щодо ефективного функціонування фінансового потенціалу підприємства, який споживається і відтворюється у формі фінансових ресурсів.

Чистий фінансовий потенціал може бути представлений з позиції кількох підходів, а саме: - фінансовий потенціал страхової компанії включає різноманітні ресурси, до яких відносяться статутний, додатковий і резервний капітал, цільове фінансування, накопичувальні фонди, оборотні активи тощо. [31];

- компоненти фінансового потенціалу включають у себе: потенціал формування власних фінансових ресурсів; потенціал формування кредитоспроможної фінансової системи; рівень укомплектованості фінансовими кадрами; якістю фінансового контролю; системою якістю аналітичних даних у фінансовому управлінні; системою якістю менеджменту. [23];

- компоненти фінансового потенціалу: фінансовий потенціал розвитку, формування, стійкості [33].

Складні сучасні економічні умови, загострення соціальних та екологічних проблем, нестабільна законодавча база вимагають від вітчизняних підприємств створення системи ефективного використання всіх наявних і потенційно можливих фінансових ресурсів; швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища; досягати позитивних фінансових результатів не тільки в короткостроковій, але й у довгостроковій перспективі.

Проте в цілому для оцінки можливостей зростання економічної активності переважна більшість страхових компаній використовують лише стандартні методи фінансового аналізу, які базуються на розрахунку різноманітних коефіцієнтів: фінансової стійкості, прибутковості, ділової активності тощо.

Слід зазначити, що в даний час інноваційні технології зазнають кардинальних змін, за допомогою яких страхові компанії зможуть оцінити їх поточний стан і виробити ефективні стратегії подальшого розвитку.

Останнім часом зростає науковий інтерес, а також практична потреба у використанні такого інструменту оцінки потенціалу економічного зростання, як фінансовий потенціал страхової компанії. Це відносини, які складаються з метою отримання максимально можливих фінансових результатів за умови: 1) наявності достатнього рівня власного капіталу; 2) рентабельності вкладеного капіталу; 3) наявності ефективної системи управління фінансами, яка буде забезпечувати прозорість фінансового стану страхової компанії.

1.2. Ресурсний підхід до формування фінансового потенціалу страхової компанії

Глобальний економічний розвиток, як і зростання економіки України зокрема, дедалі більше демонструє динамізм і актуальність нових теоретичних міркувань і прикладних методик, які розширюють можливості стратегічного подолання складних економічних обставин різними рівнями систем соціально-економічного управління, в тому числі підприємств. Суттєві зміни в соціально-економічних відносинах в Україні за останній період вимагають більш ефективної діяльності суб'єктів господарювання.

В умовах ринкової економіки надзвичайно актуальною є проблема забезпечення підприємствами оптимального використання ресурсів у економіці. З цієї причини можна стверджувати, що серед найважливіших характеристик економічної безпеки підприємства є його фінансовий потенціал, кадровий і науково-технічний потенціал. Зокрема, дослідження еволюції наукового розуміння терміну «потенціал», а також підходів до його тлумачення в сучасних умовах має бути досить інформативним, тоді як у ринкових умовах категорія «потенціал» стає дуже актуальною як одна з найважливіших характеристик стійкості підприємства та, що більш важливо, можливостей для подальшого розвитку.

Різнноманітні підходи до тлумачення поняття «потенціал» такі: перший розглядає його як спосіб, запаси, ресурси під рукою та які необхідно мобілізувати

для досягнення будь-якої конкретної мети чи вирішення проблеми. А потенціал розуміється деінде в термінах умов і факторів праці (факторів, елементів), які зробили б виробництво досяжним. Таке розуміння породило висловлювання К. Маркса про те, що засоби праці, предмет праці і робоча сила як фактори виробництва і перетворення на новий продукт постануть у потенційному характері. І щоб перетворити цей потенціал на реальність, «вони повинні з'єднатися».

Багато вітчизняних і зарубіжних вчених, погоджуючись з цією точкою зору, також відзначали, що потенціал і можливості повинні бути в розроблених ресурсах, а не в розробці нових, тобто переході від екстенсивного типу розвитку до інтенсивного.

Представники третього підходу вбачають у сутності потенціалу здатність ресурсів економічної системи виконувати поставлені завдання. Також його сутність має відображати цілісне уявлення про єдність структури, функцій та їх взаємозв'язок.

Таким чином, ми змогли зробити висновок, що сьогодні панує односпрямований погляд на економічне розуміння потенціалу, чи то як сукупності ресурсів, чи як здатності економічної системи виробляти продукти, чи як здатності виробничих сил для досягнення певного ефекту; однак найбільш переконливе ясне розуміння потенціалу стосується не лише науки, а й практичних цілей, оскільки концепція його змісту формує розумний підхід до його оцінювання, контролю та розвитку.

Фінансовий потенціал у більшості робіт науковців являє собою розмір власних, запозичених і залучених фінансових ресурсів компанії, які вона може мати в своєму розпорядженні для поточних і майбутніх витрат. Такі ресурси беруть участь у виробничо-господарській діяльності та сприяють фінансуванню деяких стратегічних напрямків розвитку підприємства.

У цьому випадку забезпечується перетворення ресурсного та виробничого потенціалів у результати діяльності підприємства. Не менш важливою є його роль у відтворювальних процесах підприємства. Це різні фінансові ресурси, у

тому числі статутний, додатковий і резервний капітал, цільове фінансування, фонди накопичення, оборотні активи тощо. Тому фінансовий потенціал ми визначаємо як фінансові ресурси у відносинах, які складаються на підприємстві в процесі його ефективного та прибуткового функціонування. [66]

Фінансовий потенціал можна охарактеризувати з короткострокової та довгострокової перспективи. У першу чергу це являє собою ліквідність і платоспроможність фірми; у другому його фінансова стійкість. Фінансовий потенціал надає здатність перетворювати потенціал ресурсів і продуктивний потенціал у результати підприємства. Певною мірою фінансовий потенціал виступає важелем формування механізму динамічної трансформації ресурсів у результати діяльності підприємства. Не меншу роль він відіграє і у відтворювальних процесах на підприємстві.

У зв'язку з цим, таким чином, не буде помилковим визначити фінансовий потенціал як суму грошей, які є в розпорядженні корпорації, здатність і необхідність їх простого і розширеного відтворення для забезпечення стабільного, динамічного і рівномірного розвитку корпорації. Таким чином, дослідження природи фінансового потенціалу, його складових, а також засобів його розтягування та примноження є дуже важливою справою, оскільки сила, продуктивний характер і раціональне використання його коштів допоможуть усунути різноманітні недоліки, видимі в зобов'язання підприємств; а також відкривають можливості для підвищення їхньої конкурентоспроможності та масштабування виробництва.

Під фінансовим потенціалом у страховій компанії розуміють фінансові ресурси, що знаходяться в обороті та здійснюють страхові операції та інвестиційну діяльність. Міцність фінансового потенціалу страхової організації є необхідною умовою успішної діяльності на ринку. Обсяг фінансового потенціалу страховика встановлено в залежності від кількості та якості наявних фінансових ресурсів [80] .

Фінансовий ресурс страхової компанії – це сукупність коштів, накопичених для фінансування подальшого розвитку компанії в майбутньому періоді.

Рис. 1.1. Загальна характеристика фінансових ресурсів страхової компанії

Джерело: побудовано автором самостійно на основі узагальнення [7, 8, 8, 12, 82]

Фінансові ресурси страхової компанії означають, що знаходяться в руках та в розпорядженні страхової компанії з моменту укладення відповідного договору до виконання зобов'язань у формі виплати страхових коштів або відшкодування, а також для витрат, необхідних для здійснення процесу страхування та здійснення фінансової, інвестиційної та іншої поточної господарської діяльності страховика.

Виходячи зі змісту основних завдань фінансового менеджменту, можна стверджувати, що основним об'єктом фінансового менеджменту є фінансові

ресурси, а вибір тактики та стратегії управління ними є суттєвим внутрішнім фактором фінансової стійкості страхової компанії. [74]

Фінансові ресурси страхової компанії зазвичай поділяються на дві основні частини: власний і позиковий капітал, причому залучена частина капіталу через страхові премії значно перевищує її власну [80].

Гроші не є власністю страховика; він просто утримується страховою компанією на тимчасовій основі, що випливає з договорів страхування, і виплачується як претензія або зберігається як основа прибутку у випадку, якщо контракти виконано без збитків. Це точно не можна класифікувати як позиковий капітал, оскільки це має бути повністю списано в майбутньому. Сила, з якою ці кошти мають тенденцію повертатися до доходу страховика, і, отже, пояснення «залученого капіталу» є виправданим. Такі інвестиції можуть бути лише на той час, що використовується страховиком як джерело інвестицій (рис. 1.2).

Фінансовий потенціал страхової компанії, як правило, поділяється на дві частини — її власний капітал і позиковий капітал, частка останнього в загальній сумі зазвичай переважає. Більш конкретно, діяльність компанії відноситься до категорії установ, що створюють страхові резерви. Ось, де можна відстежити значення страхування: забезпечення фінансовими ресурсами, джерелом яких є внески, сплачені страхувальником. Це не кошти, що належать страховику, а тимчасово надані в його розпорядження на період, охоплений договорами страхування, лише для виконання страхових завдань. Якщо при обробці не виникає збитків, ці гроші або вкладаються в базовий прибуток, або повертаються власникам згідно з умовами угоди. Таким чином, ця частина фінансування не може бути правильно визначена як позиковий капітал, оскільки позиковий капітал має відсоткову ставку та має бути повністю виплачений кредитору. Імовірність перетворення цих коштів через деякий час після цього в дохід страховика підтверджує правильність характеристики «залучених коштів» або «залученого капіталу». Вони будуть лише тимчасово зайняті страховиком, і то лише як джерело інвестицій.

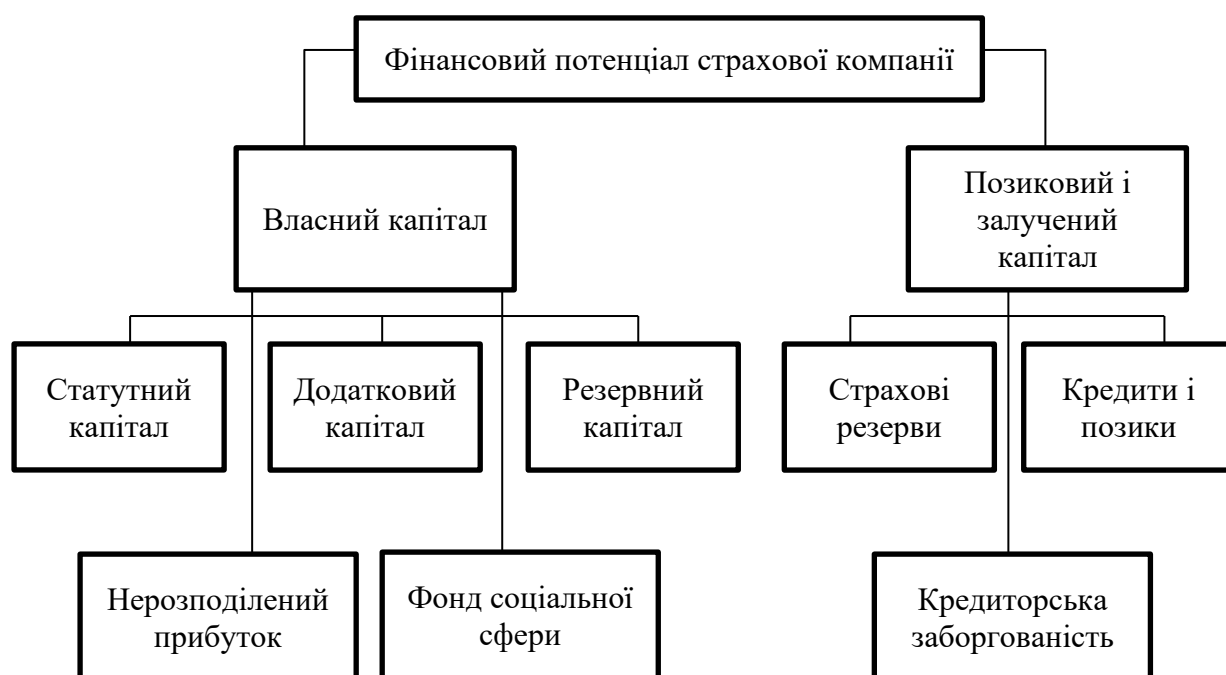

Рис. 1.2. Джерела формування фінансового потенціалу страхової компанії
Джерело: побудовано автором на основі [52]

Страховій організації іноді доводиться брати позику в банку для оплати банківських послуг: відсотків, збору і т. д. Коли мова йде про заробітну плату, то це дуже рідко, тому позика не стає таким значущим елементом капіталу.

Специфікою фінансів страхової компанії є ймовірність невідповідності між формуванням страхових резервів і виплатою страхового відшкодування, що відображається на складі та структурі фінансових ресурсів.

Специфіка діяльності страхових компаній полягає в наступному: страхові компанії заздалегідь збирають та акумулюють кошти своїх клієнтів (страхові премії) для здійснення гарантованих виплат страхових сум та/або страхових відшкодувань у визначений час визначеним одержувачам/застрахованим особам від страхових випадків.

Особливості обігу коштів страховиків, які більш складні, ніж в інших суб'єктів, залежать від особливостей страхової діяльності (рис. 1.3).

Вищенаведене показує як капітал страхової компанії обертається в циклі. Більшу частину коштів буде переміщено з страхових резервів назад у власний

капітал щоразу, коли буде хороший фінансовий результат, і ці гроші цілком можуть прийняти форму дивідендів.

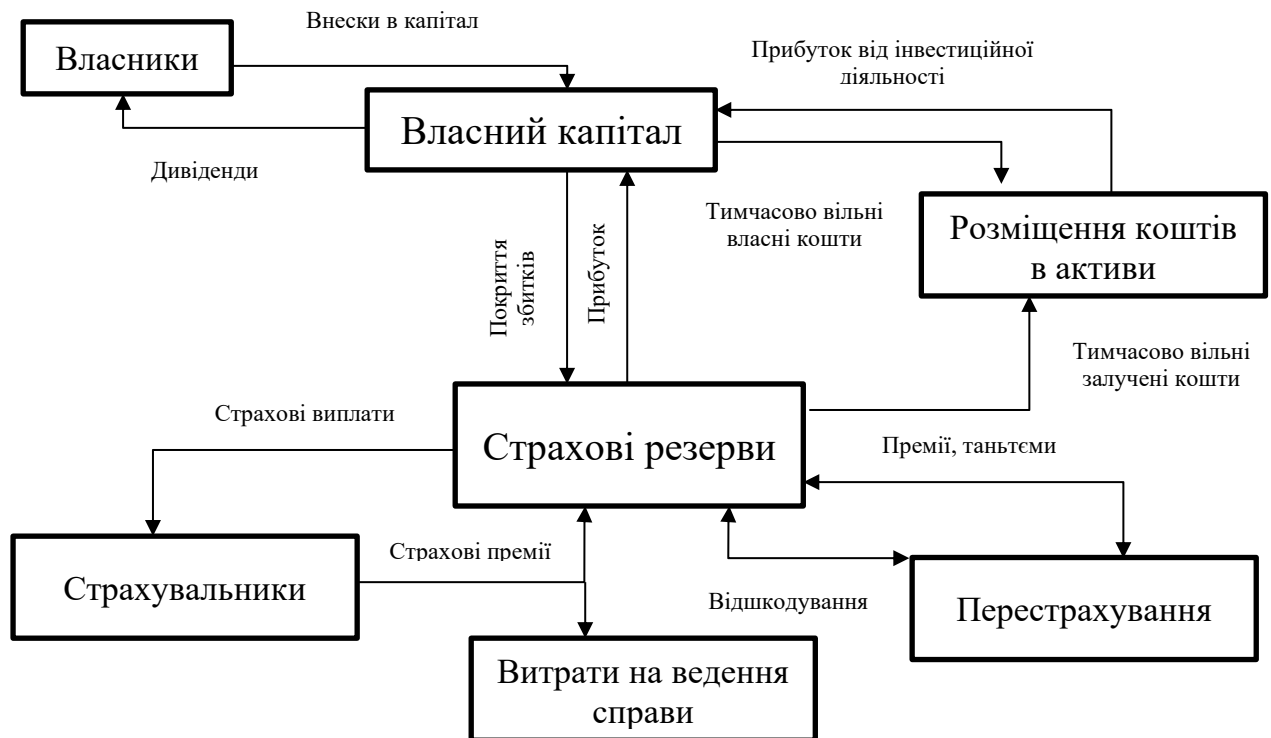

Рис. 1.3. Схема фінансових потоків страхової компанії

Джерело: побудовано автором самостійно

При отриманні збитків вони можуть бути покриті за рахунок власного капіталу шляхом передавання фондів на формування страхових резервів, а потім на виплату страхових відшкодувань. Операції перестраховування та масштабні інвестиційні операції ще більше ускладнюють рух коштів.

1.3. Механізм формування фінансового потенціалу страхових компаній в Україні

З поглибленням ринкових перетворень в економіці зростає роль ефективного управління фінансовими ресурсами, що нерозривно пов'язане з відтворювальними процесами і є необхідною умовою здійснення розширеного відтворення на всіх його стадіях і в усіх формах.

Страховання є важливим стратегічним сегментом не лише сфери суспільних відносин, а й економіки, оскільки забезпечує страховий захист, сприяє соціально-економічній стабільності суспільства та зменшує навантаження на видаткову частину бюджетів різних рівнів у зв'язку з необхідністю підтримувати призначений резерв. Це сприяє оптимізації діяльності суб'єктів господарювання за рахунок централізованих фондів фінансових ресурсів та акумулюванню фінансових ресурсів для їх інвестування в економіку країни.

Щоб забезпечити ефективний страховий захист для застрахованих, необхідно, щоб страхові компанії мали достатньо ресурсів, достатніх для оплати претензій, добре володіючи ефективними ресурсами фінансових рекомендацій. Водночас дотримання оптимальних співвідношень між окремими джерелами формування та використання фінансових ресурсів страховиків є важливою умовою забезпечення безперебійності страхових процесів, незмінної платоспроможності страхових компаній, стабільної їх фінансової діяльності.

Таким чином, питання щодо особливостей формування фінансових ресурсів страхових компаній в умовах фінансової кризи широко обговорюються фахівцями з даної проблематики. Так, методи оцінки вартості капіталу страхової компанії досліджено Нагайчук Н.Г. [48] та Супрун А.А., які розглянули сутність організатора - фінансового менеджера страхових організацій з точки зору формування фінансових ресурсів [70]. Зміни структури капіталу страхових організацій досліджувала Н. Ткаченко [71].

Зміст поняття «капітал страховика» обумовлюється під дією особливостей та специфіки страхової діяльності. Це необхідно брати до уваги також з економічної сутності такого поняття з точки зору мети та завдань при створенні та діяльності страхової компанії як фінансової установи. На цій основі стає можливим визначення джерел формування капіталу для даної дії та шляхів їх реалізації при страхуванні активів.

На думку О.О. Гаманкової, капітал страховика в грошовій формі – це фінансові ресурси, що знаходяться в його розпорядженні [19]. Це є основою

діяльності страховика і далі класифікується як власність або позика. Залежно від джерел формуються позикові кошти, а останні - отримані джерела.

Власний капітал страхової компанії є фінансовою базою. Формування таких завдань передбачає: по-перше, формування необхідного обсягу необоротних активів і, по-друге, формування певного рівня оборотних активів; останнє не так актуально для страхового бізнесу. Кінцеві фінансові ресурси визначаються як ті ресурси, які юридично належать страховику та які використовуються в процесі формування активів. До них належать статутний, додатковий і резервний капітали; всі накопичені прибутки також потрапляють у ці ресурси.

Статутний капітал — це загальна сума всіх активів або їх вартість, визначена та визначена в статутних документах, які є внеском до страхової компанії її власниками. Виходячи з організаційної форми страховика, він може бути утворений двома способами: або пайовими внесками серед засновників, або шляхом відкритої підписки на акції.

Таким чином, страхова компанія вважається невід'ємною частиною, разом з іншими установами (банками, біржами, інвестиційними фондами тощо), фінансової системи планової економіки. Очевидно, що принцип накопичення та подальшого розподілу великих грошових потоків визначає склад і структуру капіталу страхової компанії, тоді як під фінансовими ресурсами страхової організації здебільшого розуміються акумульовані оборотні кошти у формі залученого капіталу та тимчасово вільні кошти страховика. Тому насамперед цікаво розглянути фінансовий механізм страхування з точки зору розміщення таких залучених ресурсів як способу інвестування.

Грошовий обіг страхової компанії не обмежується проведенням страхових операцій та ускладнюється постійним залученням в інвестиційну діяльність частини коштів.

Це дозволяє використовувати наявні кошти в обороті страховика для проведення страхових операцій і угод для інвестування як його фінансової потужності.

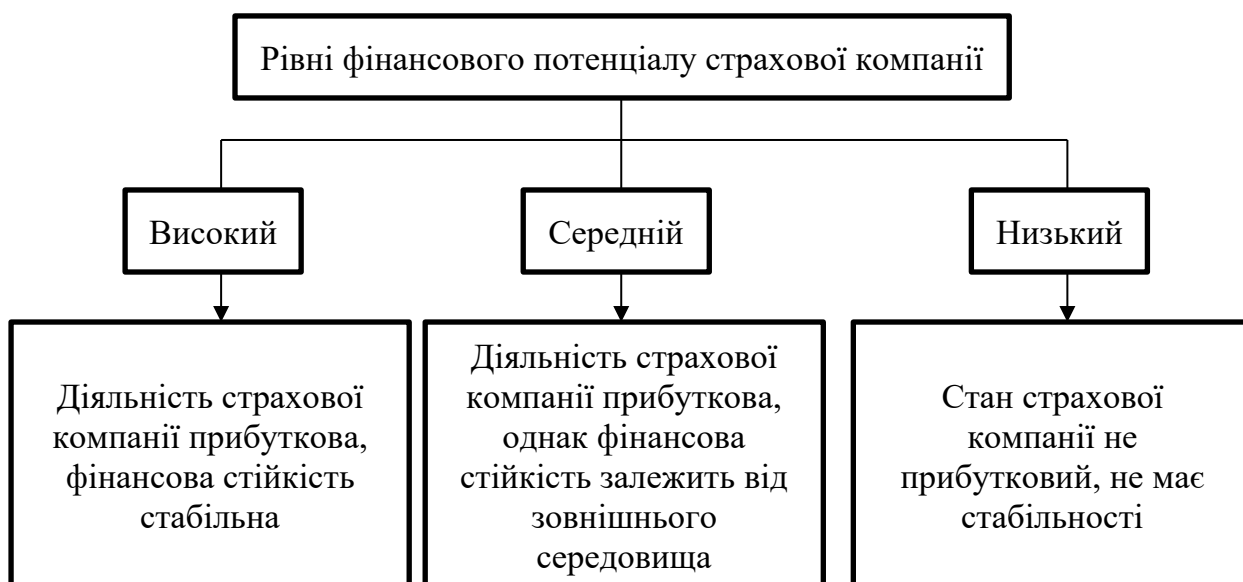

Рис. 1.4. Рівні фінансового потенціалу страхової компанії

Джерело: побудовано автором на основі [25]

Особливості формування фінансових ресурсів страхової компанії:

- державне регулювання розміру та способу формування статутного капіталу;
- порядок визначення чистого прибутку, доходу від страхової діяльності та страхових виплат;
- обсяги, закладені на створення визначеної частини кредитних фінансових ресурсів;
- страхові резерви, які визначаються спеціальним методом залежно від обсягів страхових внесків;
- конкретні цілі та терміни використання банківських кредитів (підтвердження ліквідності розміщення страхових резервів, виплати страхових компенсацій, розвиток мережі філій і т. д.);
- конкретні цілі та терміни використання банківських, облігаційних та інших позик з урахуванням значного власного капіталу та високого кредитного рейтингу страховика.

Фінансовий потенціал страхової компанії залежить від кількості та якості фінансових ресурсів, які є в її розпорядженні. Такими фінансовими ресурсами є ті грошові надходження та надходження, за допомогою яких страхова

організація, як очікується, здійснить на основі страхування та перестрахування при укладанні договорів страхування погашення зобов'язань за ними в частині страхових виплат, а також щодо здійснення інвестицій та таких інших витрат, які викликають адміністрування страхових контрактів; економічне стимулювання працівників, вдосконалення діяльності та вдосконалення страхових продуктів.

Формування та використання капіталу страхової компанії показано на рис. 1.5.

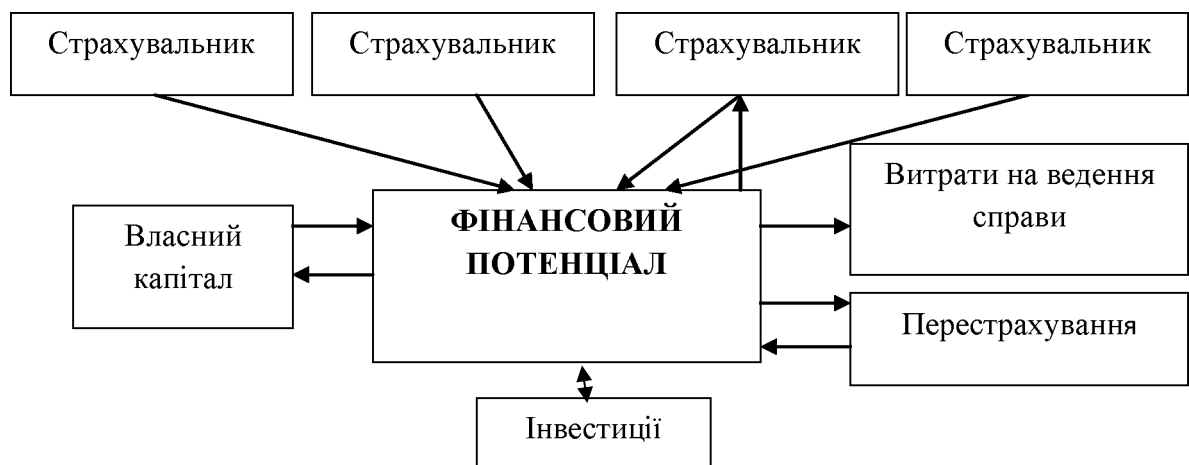

Рис. 1.5. Механізм формування фінансового потенціалу страхової компанії
Джерело: побудовано автором згідно [46]

Формування та використання капіталу страховика досліджував професор Г. Лукарш, який продемонстрував, як пов'язана між собою фінансова могутність страховика.

Фінансовий механізм страхових компаній являє собою набір простих правил, які регулюють процес формування та прийняття управлінських рішень у сфері організації фінансів страхових компаній для найбільш ефективного застосування впливу на кінцеві результати діяльності страховика. Керівництво обговорює різні компоненти, які мають значення в управлінні фінансовим станом страхової компанії, включаючи ліквідність або платоспроможність. Управління ліквідністю є корисною для моніторингу та вирішення всіх проблем ліквідності бізнесу, які стосуються активів і зобов'язань, щоб відновити бізнес-дохід.

Обговорювані методи, діаграми та прийоми припускають, що операції, що виконуються за заданим сценарієм, і всі операції, які виконує страхова компанія, будуть досягати своїх цілей за умови передбачуваних факторів, які впливатимуть на майбутній період.

Таблиця 1.3

Структурні елементи фінансового механізму, які впливають на процес управління фінансовою діяльністю страхової компанії

Складові механізму	Елементи
Фінансові методи	- прогнозування; - планування; - бюджетування; - контролінг; - фондоутворення; - інвестування; - кредитування; - оподаткування.
Фінансові важелі:	
1) Специфічні важелі	- страховий платіж
	- страхове відшкодування - страховий тариф - ціна страхової послуги - прибуток - дохід - відсотки
2) Загальноекономічні важелі	- податки, обов'язкові платежі - види кредитів
	- види кредитів - валютні курси - дивіденди - орендна плата - фінансові санкції
Правове забезпечення	- Закон України «Про страхування» - Господарський кодекс України - Податковий Кодекс України - Цивільний Кодекс України - Закон України «Про фінансові

Продовження таблиці 1.1

	послуги та фінансові компанії» - Закон України «Про інвестиційну діяльність»
Нормативне забезпечення	- формування та розміщення страхових резервів за видами страхування іншими, ніж страхування життя - обліку та розміщення страхових резервів із страхування життя - розрахунку страхових тарифів
Інформаційне забезпечення	- різна інформація
	- порядку нарахування та сплати податків, обов'язкових зборів і платежів - порядку заповнення та подання фінансової, бухгалтерський та податкової звітності

Джерело: побудовано автором згідно [42]

Власний капітал на першому етапі стає вихідним елементом фінансового потенціалу при створенні і організації страхової компанії і спосіб діяльності якого передбачає подальше поповнення з усіх джерел – прибутку, інвестиційної діяльності та доходу від емісії. Це впливає на операції, накопичення страхових премій, у той час як внески збираються з усіх членів страхового фонду, і це передбачає лише виконання зобов'язань страховика щодо страхових виплат деяким конкретним членам. Сума зібраних страхових внесків визначає, яку частину витрат на ведення справи в закладеній структурі тарифів покриватиме організація за рахунок своїх коштів.

Прийняття великих страхових ризиків несприятливо впливає на платоспроможність страхової компанії. Саме за таких обставин страхова компанія повинна задіяти механізм перестрахування. Придбання перестрахового

захисту здійснюється шляхом сплати перестрахової премії. Водночас у перестраховуванні існують і зворотні канали грошових потоків: комісійна винагорода за договором перестраховування та бонус. Отже, страховик-цедент створює запас перестрахових премій як депозит (виставлення депозитів) для гарантії належного виконання обов'язків перед перестраховиком. Належна перестрахова премія не сплачується перестраховику, а зараховується на спеціальний рахунок у перестраховика.

Інвестиційна діяльність є другим за значимістю фактором фінансового потенціалу страхової компанії, що забезпечує страховику значний інвестиційний прибуток за рахунок використання тимчасово вільних коштів страхових резервів.

За новим законом платоспроможність страховика забезпечується шляхом дотримання встановлених вимог до капіталу платоспроможності та мінімального капіталу, розрахунок яких здійснюється за базовим або спрощеним підходами залежно від масштабів діяльності страховика. Оцінка та розрахунок показників платоспроможності відбувається щорічно, а порядок їхнього здійснення визначається НБУ. Замість фіксованих сум мінімального статутного капіталу у розмірі 10 млн євро для страховика, який займається страхуванням життя, та 1 млн євро для інших страховиків, тепер залежно від базового чи спрощеного підходу сума мінімального статутного капіталу може варіюватись.

Так, за базовим підходом мінімальний статутний капітал для:

- страховиків, що отримали ліцензію на страхування життя, право діяльності з вхідного перестраховування, ліцензії на страхування у зв'язку з використанням наземного транспорту, повітряного судна, водного судна; страхування кредитів страхування поруки становить 48 млн гривень (~1,2 млн євро);
- страховиків, які отримали ліцензію з прямого страхування класів інших, ніж страхування життя (крім вищезазначених) – 32 млн гривень (~800 тис євро).

Вказані суми підлягають перегляду Регулятором (НБУ) кожні п'ять років. За спрощеним підходом мінімальний статутний капітал для страховиків визначається за більшою з таких величин або (і) третина від розміру капіталу платоспроможності розрахованого за спрощеним підходом, або (ii) мінімальне абсолютне значення статутного капіталу за базовим підходом (32 або 48 млн гривень).

Серед інших таких факторів є розмір статутного капіталу страхової компанії, розподіл страхових резервів для забезпечення страхових виплат, структура страхового ризику страхової компанії та обсяг і рівень ризику інвестиційної діяльності страхової компанії, які суттєво сприяють визначенню рівня фінансової стійкості страхової компанії за певний період.

Враховуючи, що доходи від страхової діяльності займають значну питому вагу серед джерел формування фінансових ресурсів страхової компанії, до їх визначення слід підходити значно виважено та обґрунтовано. Наприклад, плануючи дохід від страхової діяльності, слід враховувати, що не завжди існує пряма залежність між розміром страхових виплат, які здійснює страхова компанія, і рівнем фінансової стійкості, яку вона підтримує. Наприклад, перший рік для нової страхової компанії, яка здійснює страхові виплати, також пов'язаний із високими витратами, пов'язаними з їх обслуговуванням, оскільки більше половини комісійної винагороди буде розподілено, як початковий платіж страховим агентам у перший рік.

Таким чином, додаються проблеми, оскільки страхова компанія повинна нести повний резерв готівки на початковому етапі свого існування. Це дає можливість зробити це шляхом поповнення статутного капіталу, перерахування великої суми платежів у перестраховування, хоча це також потребує коштів.

При формуванні статутних капіталів страхової компанії вирішуються такі завдання:

- мобілізація фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проектів;
- підвищення ліквідності та платоспроможності страхової компанії;

- накопичення фінансового капіталу для купівлі корпоративних прав інших страхових компаній, фірм з метою або розширення впливу на ці фірми, або поглинання.

У зв'язку з цим формування фінансових ресурсів страхових компаній має базуватися на таких концептуальних засадах:

- враховуючи встановлені законодавством вимоги щодо мінімального кількісного вмісту власних коштів, з якими страхова компанія може отримати ліцензію на здійснення діяльності; дотримуватись раціонального співвідношення власних коштів страхової компанії та взятих нею страхових зобов'язань як у цілому, так і в розрахунку за одним договором;

- у деяких напрямках страхового бізнесу застосовувати жорстку тактику накопичення грошей при виплаті страхових премій і після досягнення ними найвищого допустимого значення, з ризиком, тимчасово не отримуючи платежі до моменту, коли компанія зможе збільшити резерви за рахунок поновлених вхідних платежів наступного року;

- знайти найбільш оптимальну стратегію формування фінансових ресурсів страхової компанії для доповнення утворених резервів касовим покриттям за рахунок статутного капіталу;

- передавати частину відповідальності, яку страхова компанія вже не може сама утримувати, перестраховику;

- при виборі стратегій формування фінансових ресурсів найбільш доцільно поєднувати такі критерії, як забезпечення мінімальної середньозваженої ціни залучених ресурсів, досягнення стандартної прибутковості розміщених фінансових ресурсів і водночас зниження ризику втрати фінансових ресурсів, фінансова стійкість страхової компанії [80] .

Аналіз наукової літератури, щодо сутності механізму формування фінансового потенціалу страхових компаній дає можливість зробити системний та ситуаційний погляд на ці питання на даний момент і передбачає:

- застосування системи способів і методів формування фінансового потенціалу та його своєчасна адаптація до існуючих потреб страхових компаній

в умовах і досягненнях фінансової науки сучасності;

- оцінка ефективності фінансових альтернатив з точки зору раціоналізму та оптимальності;

- врахування об'єктивних економічних законів і закономірностей, притаманних суспільству, при поясненні фундаментальних принципів організації фінансового менеджменту страхових компаній.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

2.1. Оцінка фінансової діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

Оцінка фінансового потенціалу страхової компанії є складною, але надзвичайно важливою задачею, що вимагає глибокого розуміння бухгалтерського обліку та аналітичних методів. Основними компонентами, які формують цю оцінку, є аналіз фінансових звітів, зокрема балансу та спеціалізованих форм, таких як форма № 2, що відображає фінансові результати, і форма № 3, що демонструє зміни в грошових коштах. Ці документи містять ключову інформацію, яка дозволяє виявити сильні та слабкі сторони компанії.

Для забезпечення всебічного аналізу фінансового потенціалу страхової компанії важливо не лише враховувати значущість та доречність представлених даних, а й розуміти їх обмеження. Адже фінансові звіти можуть мати певні упередження або неточності, що вимагає від аналітика ретельного підходу до їх інтерпретації.

Використання спеціалізованих аналітичних методів, таких як фінансові коефіцієнти, трендовий аналіз та порівняльний аналіз, дозволяє більш детально дослідити стан фінансової стійкості компанії. Завдяки цим методам можна отримати цінну інформацію щодо ліквідності, платоспроможності та рентабельності страхової компанії, які сприяють формуванню обґрунтованих висновків.

Такі результати є основою для подальшого стратегічного планування, допомагаючи виявити недоліки в управлінні та організації процесів у компанії. Отже, об'єктивна оцінка фінансового потенціалу страхової компанії забезпечує її здатність адаптуватися до мінливого ринкового середовища, удосконалюючи методи роботи та підвищуючи ефективність діяльності в цілому.

З даних у таблиці 2.1 ми бачимо зростання загального обсягу активів страхової компанії на 105,7% у 2021 році, зниження на 31,2% у 2022 році та зростання на 24,2% у 2023 році, до загальної суми 2 433 632 тис. грн.

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»
за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
					2021- 2020	2022- 2021	2023- 2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Інші фінансові інвестиції	17115	25884	35079	51066	8769	9195	15987	151,2	135,5	145,6
Необоротні активи	996070	1179616	1225340	1777543	183546	45724	552203	118,4	103,9	145,1
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	102636	112148	3828	3257	9512	-108320	-571	109,3	3,4	85,1
Поточні фінансові інвестиції	374211	400002	358586	0	25791	-41416	-358586	106,9	89,6	0,0
Частка перестраховика у страхових резервах	831714	900728	329121	295085	69014	-571607	-34036	108,3	36,5	89,7
Оборотні активи	1700689	1671049	734617	656089	-29640	-936432	-78528	98,3	44,0	89,3
Всього активів	2696759	2850665	1959957	2433632	153906	-890708	473675	105,7	68,8	124,2

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Найбільший темп росту у інших фінансових інвестицій по роках за 2021 рік 51,2%, за 2022 рік на 35,5% та за 2023 рік на 45,6%, до загальної суми 51 066 тис. грн. Це означає, ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» веде активну інвестиційну стратегію страхової компанії. Ця позитивна динаміка вказує на успішне управління фінансовими ресурсами, підвищення довіри до ринку та здатність

компанії адаптуватися до мінливих економічних умов. Вона демонструє прагнення компанії до диверсифікації своїх активів, що може сприяти зменшенню ризиків і максимально можливій прибутковості, забезпечуючи фінансову стабільність і конкурентоспроможність на ринку.

Другий за величиною темп росту показник — необоротні активи, які у 2021 році зросли на 18,4%, у 2022 році на 3,9% та у 2023 році на 45,1%, і в підсумку склали 1 777 543 тис. грн, що свідчить про стабільний розвиток і стратегічне нарощування інвестицій компанії в довгострокові активи. Зростання цього показника вказує на бажання страхової компанії інвестувати в основні засоби, інфраструктуру та інші активи, які забезпечують її операційні можливості на тривалий період. Така динаміка може свідчити про оптимізацію ресурсів і готовність компанії до розширення своєї діяльності, що в кінцевому підсумку сприяє зміцненню її позицій на ринку та підвищенню загальної фінансової стійкості.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари та послуги у 2021 році зростала на 9,3%, у 2022 році на 3,4%, та знизилася на 14,9% у 2023 році, загалом склала 3 257 тис.грн. Це може свідчити про непостійність в управлінні дебіторською заборгованістю, де перше значне зростання відображає зростаючий попит на послуги страхової компанії, в той час як подальше незначне зростання та від'ємна динаміка у 2023 році можуть вказувати на проблеми з поверненням боргів або зменшенням продажів. Це також може сигналізувати про потребу в покращенні контролю за дебіторською заборгованістю та навичками управління фінансовими ризиками, що є важливим аспектом для підтримки фінансової стійкості страхової компанії.

Поточні фінансові інвестиції показали зріст у 2021 році на 6,9%, у 2022 році знизились на 10,4%, та не мають динаміки у 2023 році, це свідчить, що у ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» серйозні проблеми в управлінні ліквідністю. Скорочення показника в 2022 році може означати, що компанія не змогла підтримувати рівень поточних інвестицій, ймовірно, через зміни у фінансових умовах, військовий стан або скорочення можливостей для інвестування.

Відсутність динаміки у 2023 році вказує на те, що страхова компанія не розширює свої інвестиційні пропозиції, що може бути викликано обережністю в умовах невизначеності на ринку, або відсутністю вигідних можливостей для інвестування. Така ситуація потребує ретельного аналізу, оскільки вона може вплинути на загальну фінансову стійкість компанії та її здатність реагувати на зміни в економічному середовищі.

Динаміка частки перестраховиків у страхових резервів показує збільшення у 2021 році на 8,3% та значне зменшення у 2022 році на 64,5%, та загальне зниження у 2023 році на 10,3%, що привело до показника у 295 085 тис. грн. Таке зниження свідчить про серйозні коливання в управлінні ризиками компанії. Первісне зростання може вказувати на активну стратегію перестраховування, спрямовану на зменшення потенційних збитків у випадку страхових випадків. Динаміка активів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр вказано на рис 2.1.

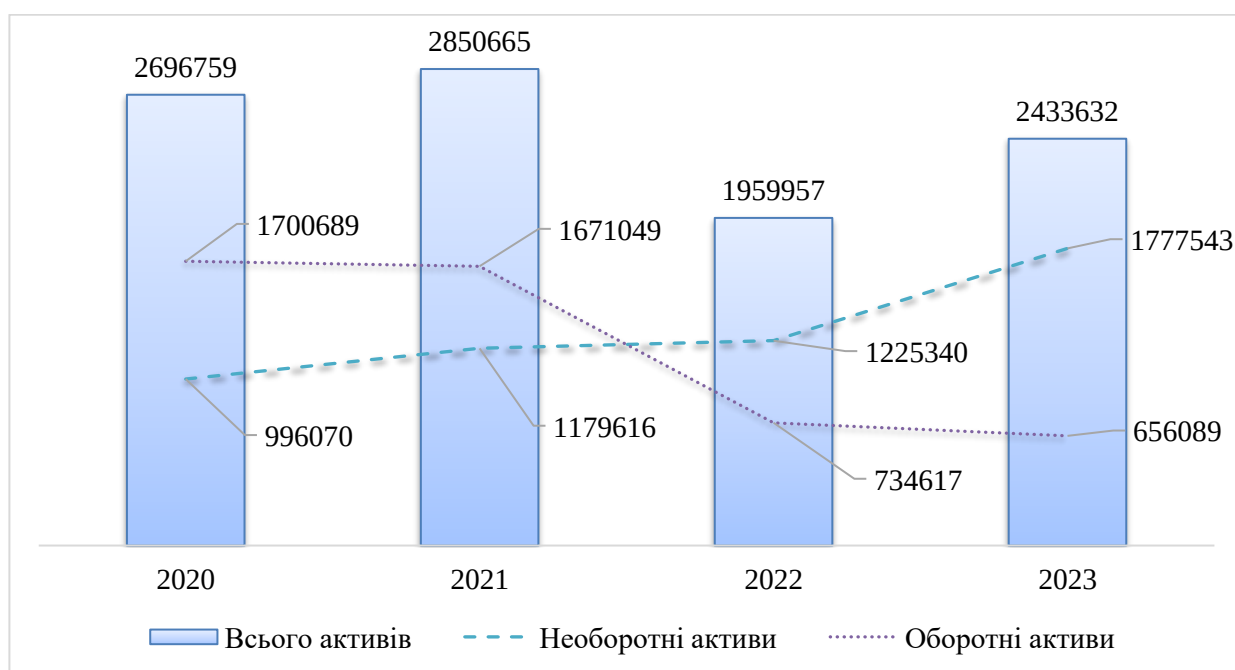

Рис. 2.1. Динаміка активів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.1

Однак різке зменшення у наступні роки може свідчити про перегляд підходу до перестраховувальних угод, можливо, через стриманість в прийнятті

додаткових ризиків та погіршення умов на ринку перестрахування у зв'язку з введенням військового стану в Україні.

Динаміка оборотних активів, яка зафіксувала зниження на 1,7% у 2021 році, подальше значне падіння на 66% у 2022 році та зменшення на 10,7% у 2023 році, свідчить про серйозні проблеми в управлінні ліквідністю та фінансовою стійкістю страхової компанії. Перші зниження можуть вказувати на тенденцію до зменшення обсягів поточних активів, що може бути наслідком неефективного використання ресурсів або значних втрат через невдале управління ризиками. Екстремальне зниження у 2022 році може пов'язуватися з військовим станом, який значно вплинув на спроможність страхової компанії підтримувати ліквідність, а також непередбаченими фінансовими стратегічними рішеннями. Подальше зменшення в 2023 році вказує на продовження цієї негативної тенденції, що може загрожувати фінансовій гнучкості ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», а також її здатності виконувати зобов'язання перед страхувальниками, що потребує термінового перегляду фінансової стратегії і підходів до управління активами.

Далі проведемо аналіз пасивів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз пасивів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

за 2020-2023 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
					2021-2020	2022-2021	2023-2022	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Власний капітал	794796	825466	887331	991808	30670	61865	104477	103,9	107,5	111,8
Страхові резерви	1354466	1596531	992408	1334278	242065	-604123	341870	117,9	62,2	134,4
Резерви збитків або резерв належних виплат	766510	893814	677059	н/д	127304	-216755	-677059	116,6	75,7	н/д
Резерв незароблених премій	587956	702717	527901	н/д	114761	-174816	-527901	119,5	75,1	н/д
Довгострокові зобов'язання	1354488	1643997	1013576	1368632	289509	-630421	355056	121,4	61,7	135,0

Продовження таблиці 2.2

Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	3355	1153	857	н/д	-2202	-296	-857	34,4	74,3	н/д
Короткострокові зобов'язання	547475	381195	59050	73192	-166280	-322145	14142	69,6	15,5	123,9
Всього пасивів	2696759	2850665	1959957	2433632	153906	-890708	473675	105,7	68,8	124,2

Джерело: побудовано автором згідно [65]

З даних у таблиці 2.2 ми бачимо зростання загального обсягу пасивів страхової компанії на 5,7% у 2021 році, зниження на 31,2% у 2022 році та зростання на 24,2% у 2023 році, на загальну суму 2 433 632 тис. грн.

Найбільший приріст показника довгострокових зобов'язань, який у 2021 році склав 121,4%, зазнав зниження на 38,3% у 2022 році, а потім знову збільшився на 35% у 2023 році, свідчить про нестабільність у фінансовій політиці страхової компанії та змінний підхід до фінансування своїх зобов'язань. Значне зростання у 2021 році може вказувати на активне залучення кредитів або інших форм довгострокового фінансування для підтримки розширення діяльності або інвестицій у розвиток. Однак значне зниження в 2022 році могло бути наслідком критичних фінансових труднощів або стратегічних змін, спрямованих на зменшення боргового навантаження. Знову ж, відновлення приросту у 2023 році на рівні 135% може вказувати на прагнення страхової компанії не лише компенсувати попередні втрати, але й активно шукати можливості для підвищення своїх фінансових ресурсів для підтримки довгострокового зростання, що свідчить про довгострокові прогнози управлінської команди на ринку. Проте така варіативність потребує уваги до ризиків, пов'язаних із підвищенням боргового навантаження, яке може негативно впливати на фінансову стійкість у майбутньому.

Зростання страхових резервів, яке у 2021 році склало 117,9%, потім зазнало зниження на 37,8% у 2022 році та знову зросло на 34,4% у 2023 році, відображає нестабільність у фінансуванні зобов'язань компанії та адаптацію до мінливих умов ринку. Значне зростання у 2021 році може свідчити про намагання

страхової компанії забезпечити належні резерви для покриття потенційних зобов'язань, що є показником відповідального підходу до управління ризиками. Однак різке зменшення у 2022 році вказує на фінансові труднощі або зміни в політиці управління резервами, що могло вплинути на здатність страхової компанії своєчасно реагувати на страхові випадки. Відновлення зростання у 2023 році може сигналізувати про активізацію управлінських зусиль щодо формування адекватних резервів, що є ключовим для забезпечення фінансової стійкості та довіри клієнтів. Проте така волатильність може викликати занепокоєння серед інвесторів і регуляторів, адже стабільне управління резервами є критично важливим для підтримки фінансової стійкості страхової компанії та її спроможності виконувати зобов'язання перед страхувальниками. Динаміка пасивів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр. вказана на рис 2.2.

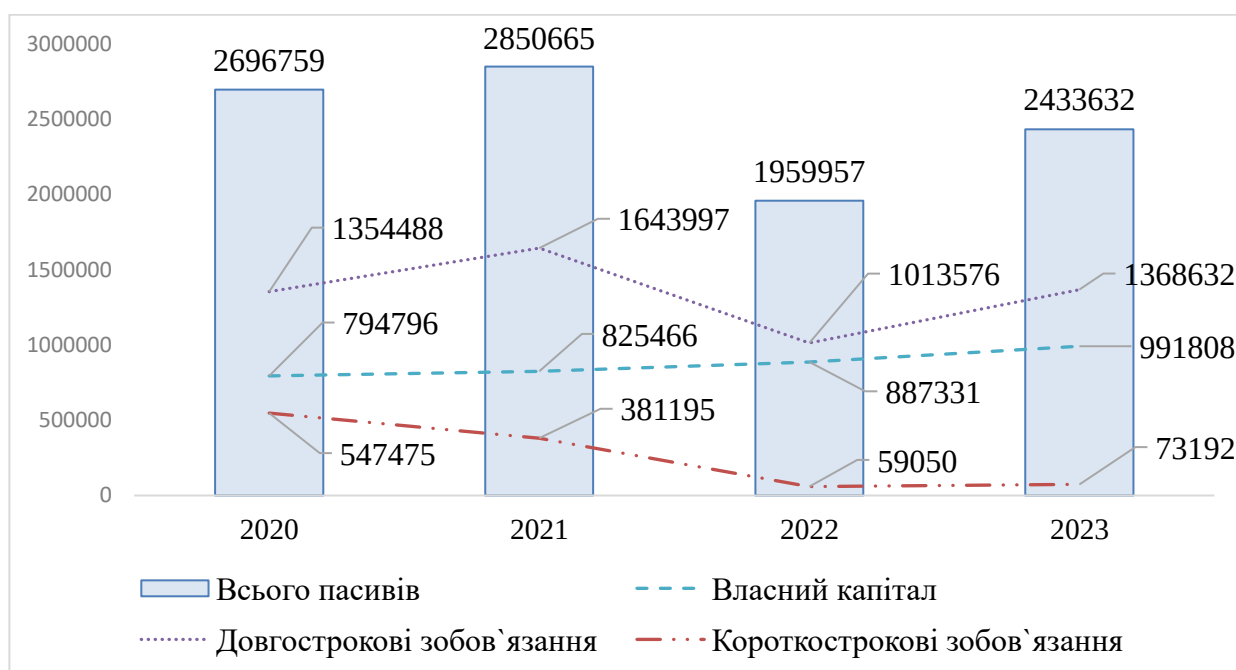

Рис. 2.2. Динаміка пасивів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.2

Динаміка короткострокових зобов'язань, яка відзначилася зниженням на 30,4% у 2021 році, подальшим значним падінням на 84,5% у 2022 році та

зростанням на 23,9% у 2023 році, свідчить про суттєві коливання в фінансовому управлінні ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Спад короткострокових зобов'язань у перші два роки може свідчити про істотні зусилля з скорочення боргового навантаження, ймовірно, через зменшення короткострокових кредитів або погашення раніше існуючих зобов'язань, що вказує на певний рівень обережності у фінансовій практиці. Однак різкий ріст у 2023 році може бути результатом нових короткострокових фінансувань, що можуть відображати потребу в оперативній ліквідності для фінансування поточних витрат чи нових інвестицій. Така ситуація потребує уважного аналізу, оскільки зростання короткострокових зобов'язань, якщо воно не підкріплено адекватними фінансовими ресурсами, може призвести до проблем із ліквідністю та ускладнити виконання зобов'язань у майбутньому. Зокрема, компанії слід зосередитися на управлінні своїм борговим навантаженням і забезпечити оптимальний баланс між короткостроковими і довгостроковими зобов'язаннями для підтримки фінансової стійкості.

Динаміка власного капіталу, яка демонструє зростання на 3,9% у 2021 році, 7,5% у 2022 році та 11,8% у 2023 році, свідчить про стабільний фінансовий розвиток страхової компанії і її здатність нарощувати власні ресурси. Цей позитивний тренд може бути результатом успішної політики управління прибутками, що підкреслює ефективність стратегії ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» в умовах конкурентного ринку. Постійне зростання власного капіталу вказує на перспективи для подальшого розширення бізнесу та підвищення його конкурентоспроможності на ринку.

Проведемо оцінку фінансової діяльності страхової компанії, з початку проаналізуємо структуру власного капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023 рр. у таблиці 2.3.

Аналізуючи баланс ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», можна зробити висновок, що зростання власного капіталу на 11,77% переважно пояснюється змінами в структурі капіталу. Зокрема, зростання капіталу у дооцінках свідчить про позитивні зміни в оцінці активів, незважаючи на певні коливання, адже його

питома вага спочатку зросла на 0,9%, потім знизилась на 13,4% у 2022 році, але знову піднялась на 6,1% у 2023 році.

Таблиця 2.3

Структура власного капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»
за 2020-2023 рр., %.

Показники	2020		2021		2022		2023		Відхилення за питомою вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Пайовий капітал	19407	2,4	19407	2,4	19407	2,2	48518	4,9	-0,1	-0,2	2,7
Капітал у дооцінках	357857	45,0	378691	45,9	288555	32,5	383493	38,7	0,9	-13,4	6,1
Додатковий капітал	426622	53,7	426622	51,7	426622	48,1	426622	43,0	-2,0	-3,6	-5,1
Резервний капітал	16368	2,1	25441	3,1	25917	2,9	32498	3,3	1,0	-0,2	0,4
Нерозподілений прибуток	59806	7,5	73912	9,0	121538	13,7	98565	9,9	1,4	4,7	-3,8
Інші резерви	34348	4,3	49224	6,0	5292	0,6	2112	0,2	1,6	-5,4	-0,4
Власний капітал	794796	100,0	825466	100,0	887331	100,0	991808	100,0	-	-	-

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Динаміка пайового капіталу демонструє зменшення питомої ваги на 0,1% у 2021 році та 2,7% у 2022 році, але відзначено зростання на 2,7% у 2023 році, що може свідчити про нові інвестиційні надходження. Питома вага резервного капіталу, яка зросла лише на 0,4% у 2023 році, підтверджує, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» продовжує бути обережною в управлінні своїми резервами. У сукупності, ці фактори свідчать про позитивну тенденцію в структурі власного капіталу компанії, що свідчить про її фінансову стійкість і підготовленість до можливих викликів у майбутньому.

Зниження питомої ваги додаткового капіталу на 5,1% у 2023 році, а також скорочення питомої ваги нерозподіленого прибутку на 3,8% і зменшення питомої ваги інших резервів на 0,4% вказує на певні виклики в управлінні фінансовими ресурсами страхової компанії. Ці тенденції можуть свідчити про зменшення здатності компанії реінвестувати прибутки, що потенційно обмежує

її можливості для подальшого розвитку і нарощування капіталу. Зниження питомої ваги додаткового капіталу може також вказувати на меншу активність у фінансуванні нових проектів або зменшення залучення зовнішніх інвестицій. Одночасно зменшення нерозподіленого прибутку може свідчити про те, що компанія витрачає більше ресурсів на покриття витрат чи збитків, або про зниження прибутковості.

Для візуалізації приведемо приклад останніх двох аналізованих років 2022-2023 рр., як змінювалась структура власного капіталу на рис. 2.3.

Далі проаналізуємо структуру позикового та залученого капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023 рр. у таблиці 2.4.

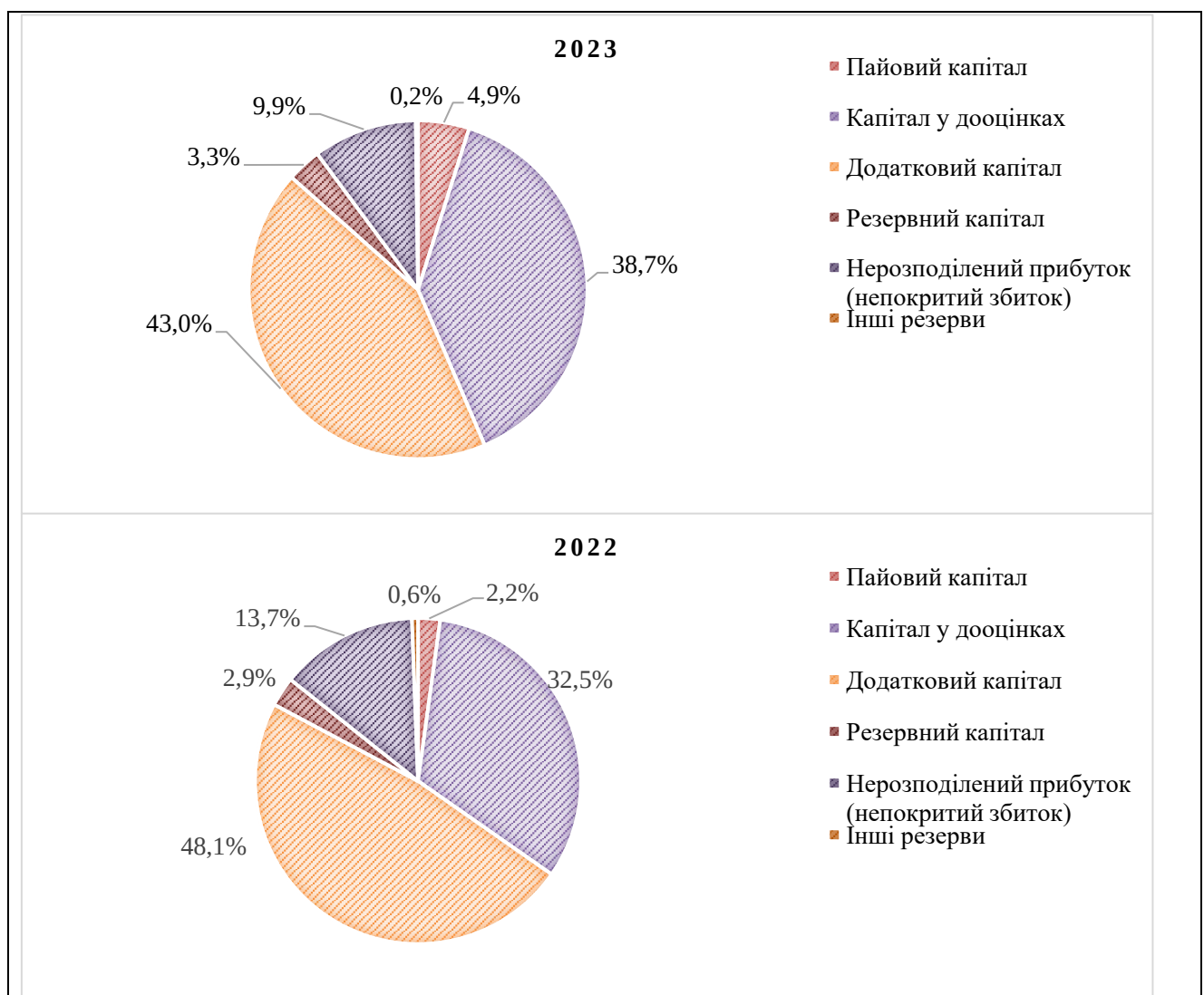

Рис. 2.3. Структура власного капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2022-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.3

Аналіз структури позикового та залученого капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за період з 2020 по 2023 рр. демонструє активне накопичення довгострокових зобов'язань, оскільки питома вага позикового капіталу зросла на 10% у 2021 році, на 13,3% у 2022 році та на 0,4% у 2023 році.

Цей приріст, зокрема, зумовлений здебільшого збільшенням страхових резервів, що свідчить про прагнення компанії зміцнити свою фінансову позицію для забезпечення стійкості та надійності при виконанні зобов'язань перед страхувальниками. Динаміка структури позикового капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр. подано на рис.2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка структури позикового капіталу
ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023 рр., %

Показники	2020		2021		2022		2023		Відхилення за питомою вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2021/2020	2022 р.-2021 р.	2023 р.-2022 р.
Довгострокові зобов'язання	1354488	71,2	1643997	81,2	1013576	94,5	1368632	94,9	10,0	13,3	0,4
Поточні зобов'язання	547475	28,8	381195	18,8	59050	5,5	73192	5,1	-10,0	-13,3	-0,4
Позиковий капітал	1901963	100,0	2025192	100,0	1072626	100,0	1441824	100,0	-	-	-

Джерело: побудовано автором згідно [65]

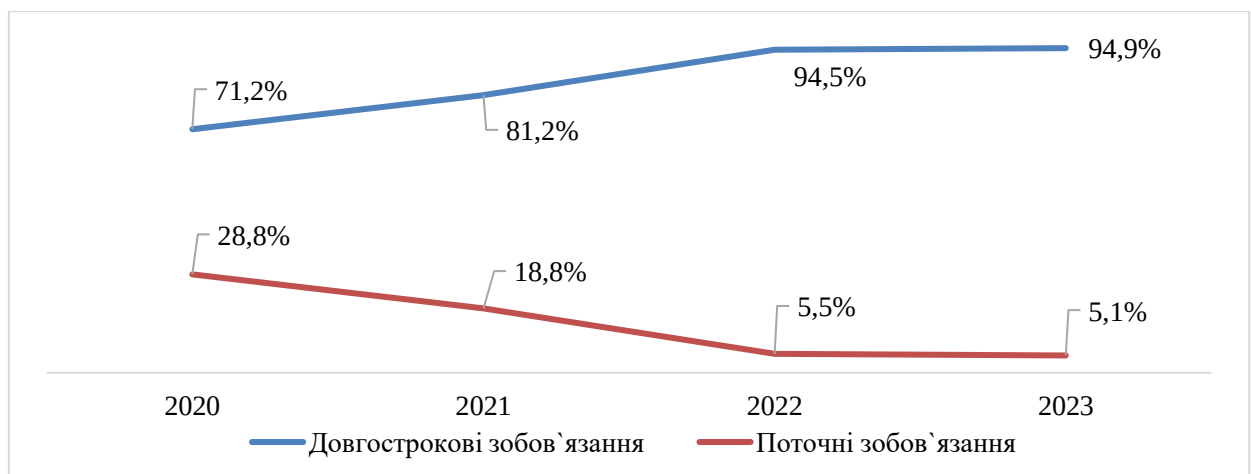

Рис. 2.4. Динаміка структури позикового капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.4

Згідно таблиці 2.5, дебіторська заборгованість ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за останні три роки відображає значні коливання у структурі і рівні заборгованості.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги демонструє загальне зростання у 2021 році на 9 512 тис. грн., що може вказувати на збільшення термінів оплати за надані послуги. Проте наступні роки (2022-2023 рр.) характеризуються помітним зниженням цієї заборгованості, зокрема, на 108 320 тис. грн. у 2022 році та незначним зниженням на 571 тис. грн. у 2023 році. Це свідчить про те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» застосувала активні заходи з погашення заборгованості і покращення фінансових потоків, що є позитивним знаком для її фінансової стійкості.

Далі проведемо оцінку динаміки дебіторської заборгованості ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр. (табл. 2.5)

Таблиця 2.5

Динаміка дебіторської заборгованості
ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023 рр., тис.грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021-2020	2022-2021	2023-2022
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	102636	112148	3828	3257	9512	-108320	-571
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	14067	10585	11943	13678	-3482	1358	1735
Дебіторська заборгованість з бюджетом	8653	10436	0	0	1783	-10436	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	240632	95206	0	0	-145426	-95206	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	3516	4288	8360	12576	772	4072	4216

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Дебіторська заборгованість за виданими авансами продемонструвала зниження на 3 482 тис. грн. у 2021 році, а потім зросла на 1 358 тис. грн. у 2022

році та на 1 735 тис. грн. у 2023 році. Це може свідчити про те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» почала надавати більше авансів постачальникам або партнерам, що може підвищити ризики у зв'язку з затримкою виконання зобов'язань.

Дебіторська заборгованість з бюджетом зросла на 1 783 тис. грн. у 2021 році, проте в подальші роки не зафіксовано жодних змін, що свідчить про відносну стабільність у відносинах з бюджетними установами.

Значне зниження дебіторської заборгованості за нарахованими доходами у 2021 році на 145 426 тис. грн. підкреслює можливі зміни в облікових та фінансових практиках ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», а також зміни в обсягах отриманих доходів.

На фоні зазначених даних, інша поточна дебіторська заборгованість зростала протягом трьох років, зокрема, на 772 тис. грн. у 2021 році, 4 072 тис. грн. у 2022 році та 4 216 тис. грн. у 2023 році. Ця тенденція може свідчити про зростання різних фінансових зобов'язань, які не є основними для діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

В цілому, аналіз дебіторської заборгованості показує, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» зосередила зусилля на зниженні дебіторської заборгованості за продукцію та активному управлінні авансами.

Не можливо повноцінно оцінити дебіторську заборгованість окремо від кредиторської заборгованості (табл.2.6)

Таблиця 2.6

Динаміка кредиторської заборгованості

ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023 рр., тис.грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021-2020	2022-2021	2023-2022
Кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	10668	223411	231624	0	212743	8213	-231624
за довгостроковими зобов'язаннями	218	19	37	9	-199	18	-28
з розрахунками з бюджетом	10668	3496	12477	2101	-7172	8981	-10376

Продовження таблиці 2.6

за одержаними авансами	33407	35038	8712	15367	1631	-26326	6655
за страховою діяльністю	3355	1153	857	0	-2202	-296	-857

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Згідно таблиці 2.6, значне зростання кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги на 212 743 тис. грн. у 2021 році, а також подальше зростання на 8 213 тис. грн. у 2022 році, свідчить про те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» активно залучала ресурси для фінансування своєї діяльності. Однак суттєве зниження цієї заборгованості на 231 624 тис. грн. у 2023 році може свідчити про зменшення потреби в зовнішньому фінансуванні. Такий крок може бути позитивним сигналом інвесторів, оскільки він свідчить про покращення ліквідності страхової компанії.

Кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями показує нестабільність: зниження на 199 тис. грн. у 2021 році, незначне підвищення на 18 тис. грн. у 2022 році та зниження на 28 тис. грн. у 2023 році. Це може свідчити про відсутність істотних змін у стратегії фінансування ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» в цьому сегменті.

Кредиторська заборгованість з розрахунками з бюджетом спочатку знизилася на 7 172 тис. грн. у 2021 році, після чого зафіксовано зростання на 8 981 тис. грн. у 2022 році, а потім зниження на 10 376 тис. грн. у 2023 році. Це свідчить про коливання у взаємовідносинах з бюджетними органами та, про зміну в законодавстві та державного регулятора страхового ринку України.

Кредиторська заборгованість за одержаними авансами показує позитивну динаміку: зростання на 1 631 тис. грн. у 2021 році, зниження на 26 326 тис. грн. у 2022 році і знову зростання на 6 655 тис. грн. у 2023 році. Ця тенденція може свідчити про зміни у вартості страхових договорів, що може впливати на прийом авансів і їх повернення.

Кредиторська заборгованість за страховою діяльністю стабільно знижувалася протягом трьох років, що вказує на зменшення зобов'язань ПрАТ

«СК «ПЗУ УКРАЇНА» щодо виплат страховикам або їх клієнтам. Це може бути позитивним знаком з точки зору фінансового управління та покращення фінансової стійкості.

Узагальнюючи, можна сказати, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» демонструє активність у фінансуванні своєї діяльності та управлінні зобов'язаннями (рис.2.5).

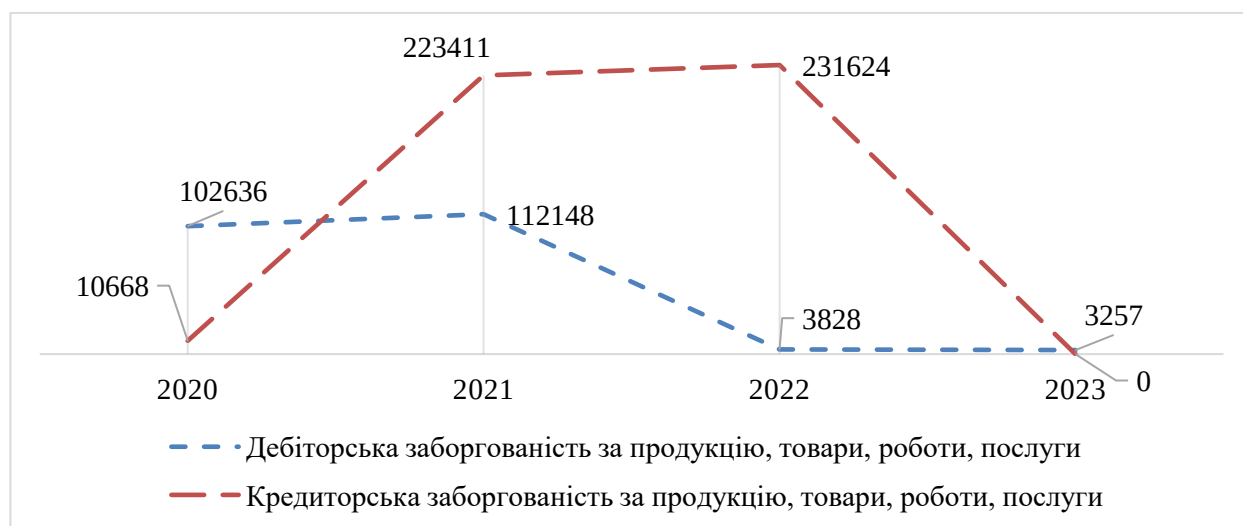

Рис. 2.5. Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованостей ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.5– 2.6

Зменшення кредиторської заборгованості у 2023 році говорить про покращення ліквідності та фінансового стану ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», але одночасно вимагає уваги до коливань у кредиторській заборгованості, щоб уникнути можливих фінансових ризиків у майбутньому.

2.2. Оцінка формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

Чітке розуміння фінансового потенціалу страхової компанії, включаючи структуру активів і пасивів, ліквідність, рентабельність та капіталізацію, дасть можливість не лише оцінити її поточну здатність виконувати зобов'язання, а й

спланувати стратегічний розвиток. Зокрема, акцент на фінансовій стійкості може допомогти у формуванні резервів для покриття можливих ризиків і забезпеченні стабільності у виконанні страхових зобов'язань перед клієнтами. Це, у свою чергу, сприятиме зміцненню довіри до страхової компанії і підвищенню її конкурентоспроможності на ринку.

Таблиця 2.7

Оцінка операційної діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»
за 2020-2023 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	Темп приросту, %		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Чисті зароблені страхові премії	843921	978858	1143312	1535730	116,0	116,8	134,3
Підписані премії	1485572	1753576	1451780	1611675	118,0	82,8	111,0
Страхові виплати	320251	403396	1015106	1659143	126,0	251,6	163,4
Рівень виплат, %	21,6%	23,0%	69,9%	102,9%	106,7	304,0	147,2

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Аналіз показує, що, незважаючи на значний приріст чистого доходу у 2021 році на 16%, у 2022 році — на 16,8% та у 2023 році — на 34,4%, рівень виплат компанії зазнав суттєвого зростання, що також перевищує приріст у 2023 році, який складає 147,2% у порівнянні з 2022 роком (рис.2.6).

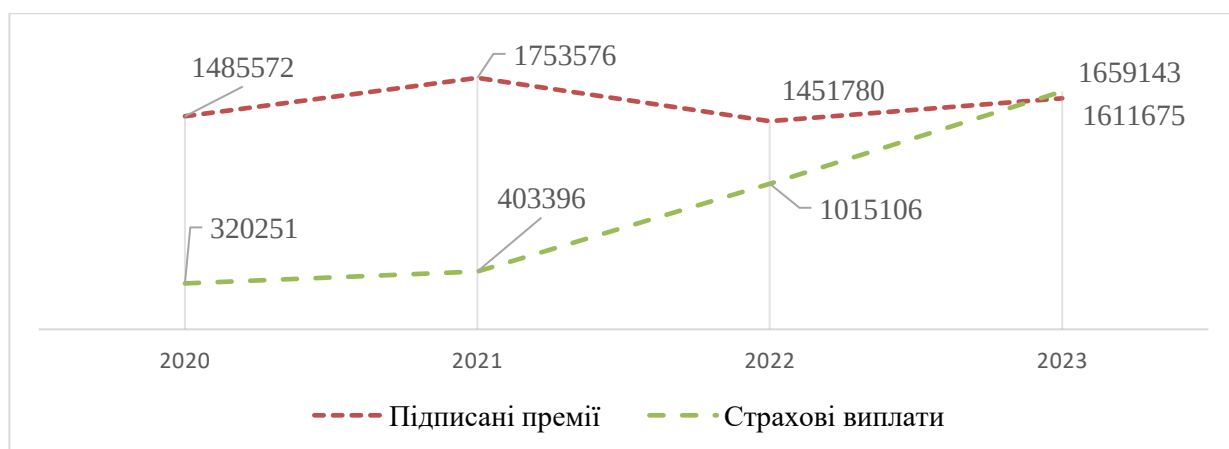

Рис. 2.6. Динаміка операційної діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.7

Ця ситуація вказує на помітний вплив змін зовнішніх факторів, а також на тривалий перехід до нової бізнес-моделі управління страховою компанією, що відображає адаптацію менеджменту ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» до нових умов ринку і викликів, з якими стикається страхова компанія в аналізованому періоді.

На наступному етапі ми проведемо аналіз основних порівняльних показників, які стосуються формування та ефективності управління фінансовим потенціалом в ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за період з 2020 по 2023 рр., як показано в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка формування та ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023 рр.

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021-2020	2022-2021	2023-2022
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,295	0,290	0,453	0,408	-0,005	0,163	-0,045
Рентабельність активів, %	-194,7%	6,2%	-14,2%	2,7%	200,8%	-20,3%	16,8%
Ефективність використання статутного капіталу	9,351	0,490	6,498	0,262	-8,860	6,007	-6,235
Коефіцієнт страхових виплат	0,216	0,230	0,699	1,029	0,014	0,469	0,330
Дохідність інвестування страхових резервів, %	6,2%	5,7%	11,5%	17,0%	-0,5%	5,7%	5,6%
Коефіцієнт достатності страхових резервів	4,229	3,958	0,978	0,804	-0,272	-2,980	-0,173
Коефіцієнт короткострокової ліквідності	0,054	0,055	0,004	0,002	0,001	-0,052	-0,001

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Аналіз фінансових показників ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за період 2020-2023 років вказує на наявність важливих тенденцій, що потребують уваги. Коефіцієнт фінансової стійкості демонструє коливання, зокрема, зниження на

0,005 у 2021 році, що може свідчити про погіршення фінансових умов, проте наступне зростання на 0,163 у 2022 році свідчить про позитивні зміни. Однак зниження на 0,045 у 2023 році вказує на нові ризики, що виникають у фінансовій стійкості страхової компанії.

Рентабельність активів скоротилася на 20,3% у 2022 році, що свідчить про коливання в ефективності використання активів. Попри зростання на 16,8% у 2023 році, компанії потрібно зосередитися на стабілізації цього показника.

Ефективність використання статутного капіталу також показала непослідовні результати: зниження на 8,860 у 2021 році, зростання на 6,007 у 2022 році та знову спад на 6,235 у 2023 році вказує на нестабільність у використанні власних ресурсів (рис.2.7). Водночас коефіцієнт страхових виплат стабільно зростає, досягнувши 1,029 у 2023 році, що може сигналізувати про збільшення зобов'язань компанії за страховими випадками.

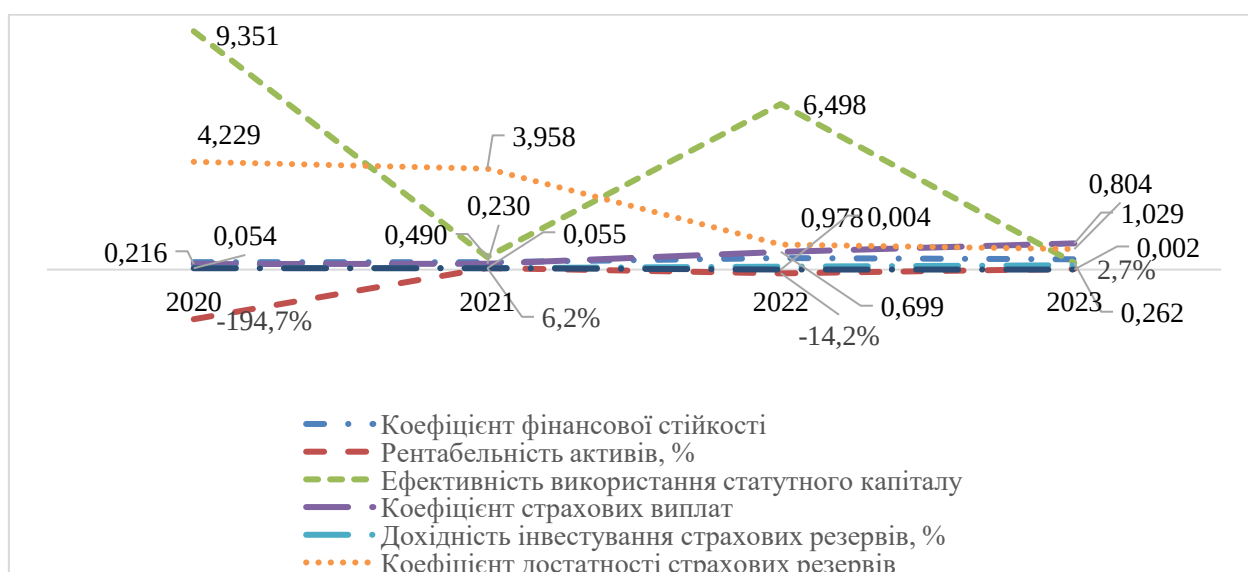

Рис. 2.7. Динаміка формування та ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.8

Що стосується дохідності інвестування страхових резервів, спостерігається незначне зниження на 0,5% у 2021 році, але подальший стабільний приріст на рівні 5,6-5,7% у 2022 та 2023 роках вказує на успішне управління інвестиціями. Проте коефіцієнт достатності страхових резервів

демонструє тривожну від’ємну тенденцію, зокрема, значне зниження на 0,272 у 2021 році, 2,980 у 2022 році та 0,173 у 2023 році, що вказує на недостатність резервів для покриття зобов’язань.

Коефіцієнт короткострокової ліквідності також має негативну тенденцію, зниження на 0,052 у 2022 році та на 0,001 у 2023 році. Таким чином, керівництву ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» необхідно зосередитися на вдосконаленні стратегії управління фінансовими ресурсами, адекватному формуванні резервів та підвищенні ліквідності, щоб гарантувати стабільність і ефективність діяльності страхової компанії в умовах зовнішніх непередбачуваних ризиків.

Аналіз показників платоспроможності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» з 2020 по 2022 рік свідчить про те, що компанія вважалася платоспроможною згідно з методикою НЦКПФР, незважаючи на виявлені раніше проблеми в її діяльності (табл. 2.9). Рівень платоспроможності знизився з 441 423,51 тис. грн у 2020 році до 392 433,9 тис. грн у 2021 році, що є тривожним сигналом, однак у 2022 році компанія досягла найвищого рівня платоспроможності в аналізованому періоді — 618 693,7 тис. грн. Це свідчить про можливість відновлення та підвищення стабільності фінансового стану компанії.

Таблиця 2.9

Оцінка платоспроможності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»
за 2020-2023 рр., тис. грн.

Платоспроможність	2020	2021	2022	2023
	Методика НЦКПФР			Методика НБУ
ФЗП	647538	649083	852252	940742
НЗП по преміям	206114,49	256649,1	233558,3	413857,44
НЗП по виплатам	-24857,56	-12211,68	221141,8	3190659,62
ФЗП-НЗП	441423,51	392433,9	618693,7	-2249917,62

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Проте у 2023 році, згідно з новою методикою, що базується на «Положенні про обов’язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності,

ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика», підтвердилися фінансові проблеми страхової компанії, які виявилися у негативному рівні платоспроможності -2 249 917,62 тис. грн. Це свідчить про серйозні ризики, пов'язані з діяльністю страховика, що потребують термінового реагування з боку управлінської команди для виправлення ситуації. Недостатній рівень платоспроможності може вплинути на здатність компанії виконувати свої зобов'язання перед страховими компаніями, що вимагає розробки ефективної стратегії з формування фінансовим потенціалом.

Аналізуючи дані таблиці 2.10 та рис.2.8., можна відзначити, що у 2023 році спостерігається позитивна динаміка надходжень страхових премій. Зокрема, у сегменті особистого страхування, за винятком страхування життя, відзначається зростання порівняно з 2020 роком.

Таблиця 2.10

Надходження страхових премій ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»
за 2020-2023 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021-2020	2022-2021	2023-2022
Особисте страхування (крім страхування життя)	131460,4	439586,3	273932,7	369646,6	308125,9	-165653,6	95713,9
Майнове страхування	506656,9	773033,2	406729,5	448485,2	266376,3	-366303,7	41755,7
Страхування відповідальності	8472,7	75036,5	49029,5	56582,5	66563,8	-26007,0	7553,0
Обов'язкове страхування (крім державного)	152828,7	458272,2	549846,1	994316,2	305443,5	91573,9	444470,1
Всього	799418,7	1745928,2	1279537,8	1869030,5	946509,5	-466390,4	589492,7

Джерело: побудовано автором згідно [29]

Надходження від майнового страхування зазнали коливань і продемонстрували зниження у 2023 році в порівнянні з 2020 рр.. Водночас, варто

підкреслити, що надходження від страхування відповідальності у 2023 році зросли в шість разів, причому значний вплив на цей показник мав 2021 рік.

Крім того, обов'язкове страхування, виключаючи державне, склало 50% від загальних надходжень страхових премій у ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2023 році.

Для більш точного поняття змін страхових ризиків ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», продемонструємо страховий портфель за 2020-2023 рр. у табл. 2.11 та рис.2.9.

У аналізованому періоді спостерігається значне зростання надходжень страхових премій від обов'язкового страхування «Зелена карта», яке зросло з 6,2% у 2020 році до 26,6% у 2023 році.

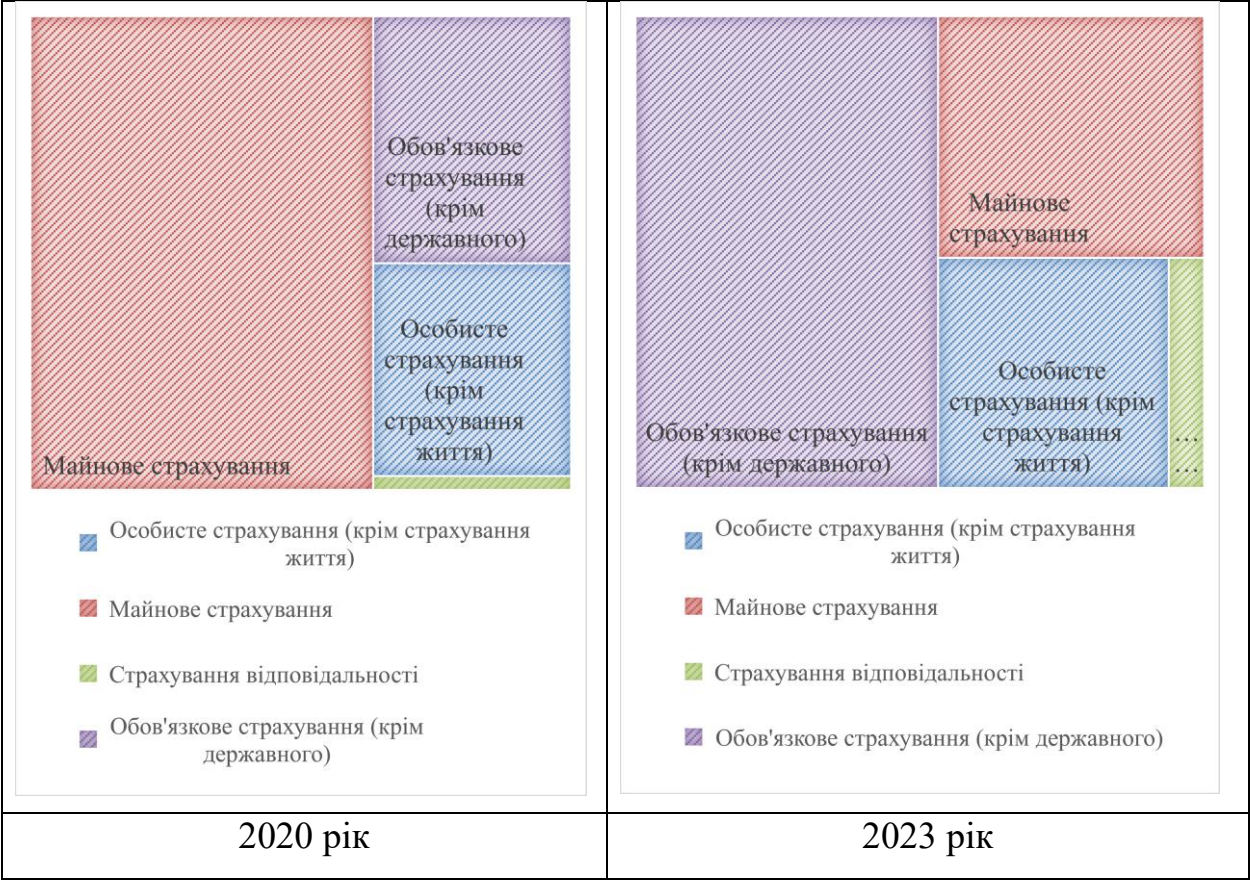

Рис. 2.8 Надходження страхових премій ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020 та 2023 рр., загальне представлення

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.10

Водночас, варто звернути увагу на загальне зниження ризиків у сфері доб-

ровільних страхових послуг, яке відзначається протягом років, що може свідчити про зменшення бажання споживачів придбати такі послуги або про загальні зміни на страховому ринку України.

Таблиця 2.11

Сформований страховий портфель ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»
за 2020-2023 рр., %

Назва прийнятого ризику	2020	2021			2022			2023		
	Державний нагляд НЦКПФР	Державний нагляд НБУ			Державний нагляд НБУ			Державний нагляд НБУ		
ДМС	11,6%	10,0%	11,1%	12,9%	10,0%	11,1%	12,9%	10,0%	11,1%	12,9%
ДС нещасних випадків	3,9%	4,1%	2,8%	2,0%	4,1%	2,8%	2,0%	4,1%	2,8%	2,0%
КАСКО	26,7%	24,5%	22,9%	20,0%	24,5%	22,9%	20,0%	24,5%	22,9%	20,0%
ДС на випадок хвороби	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%
ОСАЦВ	17,8%	19,4%	25,8%	27,1%	19,4%	25,8%	27,1%	19,4%	25,8%	27,1%
ДЦВ	1,5%	1,4%	1,7%	1,8%	1,4%	1,7%	1,8%	1,4%	1,7%	1,8%
ДС медичних витрат	9,8%	11,6%	7,8%	4,8%	11,6%	7,8%	4,8%	11,6%	7,8%	4,8%
Страховання майна	11,6%	9,7%	3,6%	1,6%	9,7%	3,6%	1,6%	9,7%	3,6%	1,6%
ДС фінансових ризиків	1,5%	1,7%	0,4%	0,0%	1,7%	0,4%	0,0%	1,7%	0,4%	0,0%
ДС вантажів і багажу	1,4%	1,7%	2,0%	2,1%	1,7%	2,0%	2,1%	1,7%	2,0%	2,1%
ОС цивільної авіації	0,7%	0,8%	0,1%	0,1%	0,8%	0,1%	0,1%	0,8%	0,1%	0,1%
Сільськогосп. продукції	6,9%	8,2%	3,5%	0,6%	8,2%	3,5%	0,6%	8,2%	3,5%	0,6%
ОС "Зелена Карта"	6,2%	6,5%	17,9%	26,6%	6,5%	17,9%	26,6%	6,5%	17,9%	26,6%

Джерело: побудовано автором згідно [29]

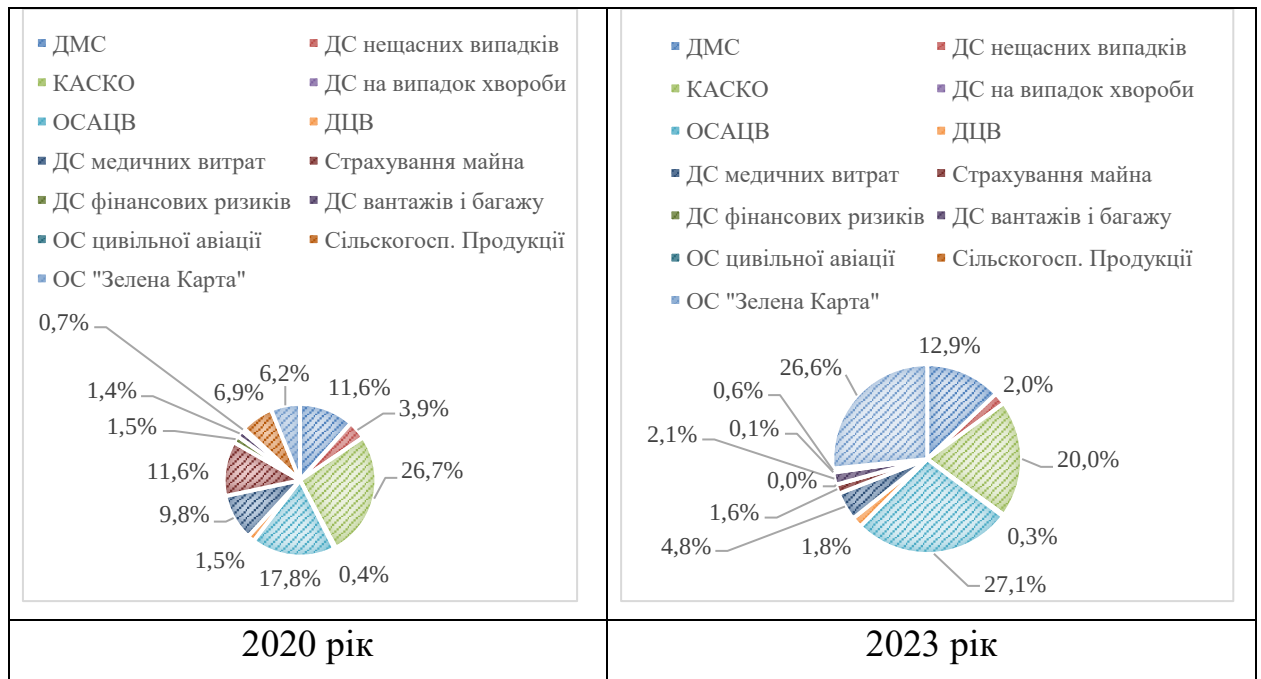

Рис. 2.9. Динаміка сформованого страхового портфелю ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020 та 2023 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.11

Як ми бачимо з рисунку 2.9 ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2023 році зосередилась на двох страхових послугах – «Зелена Картка» та «ОСАЦВ», тобто 53,7% страхового портфелю.

Один з напрямів формування фінансового потенціалу це інвестиційний портфель (табл.2.12).

Таблиця 2.12

**Динаміка формування інвестиційного портфелю
ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023 рр.**

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021- 2020	2022- 2021	2023- 2022
Поточні фінансові інвестиції, тис.грн.	374211,0	400002,0	358586,0	н/д	25791,0	-41416,0	н/д
Доходність власного капіталу	0,266	0,012	0,147	0,014	-0,255	0,135	-0,134
Показник доходності інвестицій	0,251	0,222	0,412	1,096	-0,029	0,190	0,684
Показник доходності розміщення строкових резервів	0,062	0,057	0,115	0,170	-0,005	0,057	0,056

Джерело: побудовано автором згідно [65]

У 2021 році фінансові інвестиції досягли 400 002 тисяч гривень, що свідчить про зростання в порівнянні з 2020 роком. Проте в 2022 році відбулося значне зниження цих інвестицій до 358 586 тисяч гривень. На теперішній момент дані за 2023 рік відсутні, тому можна зробити висновок, що після позитивної динаміки в 2021 році інвестиційна активність різко скоротилася у 2022 році, що викликає певні занепокоєння щодо майбутнього цього напрямку фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Аналіз доходності власного капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» свідчить про наявність нестабільності в показниках. У 2021 році спостерігалось зниження цього показника на 0,255, що може вказувати на негативні фінансові умови або управлінські рішення, які вплинули на ефективність використання капіталу. Однак у 2022 та 2023 роках компанія зуміла реалізувати певні стратегії,

що призвели до певного зростання доходності на 0,135 у 2022 році і зменшення на 0,134 у 2023 році. Це може вказувати на те, що загальна ситуація покращується, але залишається під питанням її фінансова стійкість.

Водночас аналіз доходності інвестицій демонструє позитивну динаміку(рис.2.10). Незначне зниження на 0,029 у 2021 році, швидке зростання на 0,190 у 2022 році та ще більше зростання на 0,684 у 2023 році свідчать про ефективніше управління інвестиційним портфелем страхової компанії. Показник доходності розміщення строкових резервів також показує позитивний тренд, збільшуючи свою долю під час як у 2022 році (на 0,057), так і в 2023 році (на 0,056). Таким чином, незважаючи на коливання показників власного капіталу, інвестиційний портфель страхової компанії демонструє позитивну тенденцію в останні роки, що свідчить про позитивний напрям фінансового потенціалу.

Фінансова стійкість є критично важливим елементом формування фінансового потенціалу страхової компанії, адже вона забезпечує здатність витримувати зовнішні та внутрішні фінансові потрясіння. Для ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» оцінка фінансової стійкості є особливо актуальною, оскільки страхова діяльність характеризується високим рівнем ризику, який неминуче впливає на фінансові результати.

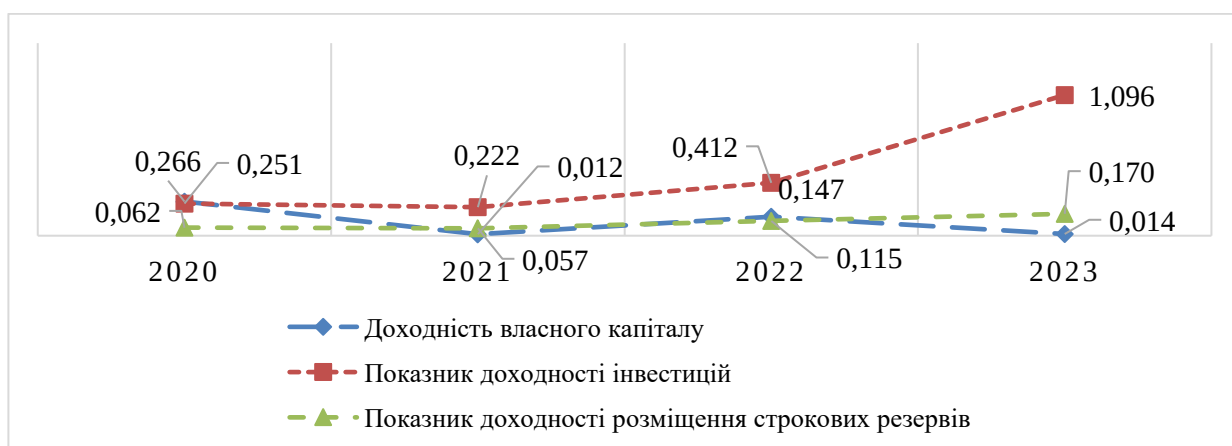

Рис. 2.10. Динаміка показників інвестиційного портфелю ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.12

Готовність страхової компанії до невизначених ризиків, посилена здат-

ністю підтримувати й адаптувати свою фінансову базу, є запорукою її успішного функціонування та розвитку в умовах страхового ринку України.

Подальший аналіз фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» дозволить виявити ключові переваги та слабкі місця, що впливають на її фінансову стійкість.

Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» свідчить про значні зміни в її показниках протягом 2020-2023 років (табл 2.13).

Показник дебіторської заборгованості продемонстрував суттєве зниження, що може вказувати на поліпшення фінансового управління ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» та ефективніше стягнення заборгованостей. Зниження з 0,136 у 2021 році до 0,004 у 2022 році та 0,003 у 2023 році свідчить про те, що компанія успішно скоротила обсяги непогашених боргів, що може позитивно відобразитися на її ліквідності та фінансовій стійкості.

Таблиця 2.13

Динаміка показників фінансової стійкості
ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023рр.

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021-2020	2022-2021	2023-2022
Показник дебіторської заборгованості	0,129	0,136	0,004	0,003	0,007	-0,132	-0,001
Показник ліквідності активів	0,102	0,108	0,680	0,426	0,006	0,572	-0,254
Показник ризику страхування	1,062	1,186	1,288	1,548	0,124	0,103	0,260
Зворотний показник платоспроможності	2,393	2,453	1,209	1,454	0,060	-1,245	0,245
Показник доходності	0,228	0,012	0,142	0,013	-0,217	0,131	-0,129
Показник обсягів страхування (андерайтингу)	0,216	0,230	0,699	1,029	0,014	0,469	0,330
Показник змін у капіталі	1,399	1,039	1,075	1,118	-0,361	0,036	0,043
Показник змін у сумі чистих премій	0,891	1,160	1,168	1,343	0,269	0,008	0,175
Показник незалежності від перестраховування	0,568	0,558	0,788	0,953	-0,010	0,229	0,165
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	1,704	1,934	1,118	1,345	0,230	-0,816	0,227

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Показник ліквідності активів спочатку зростає, досягнувши 0,680 у 2022

році, але потім зменшився до 0,426 у 2023 році. Це може свідчити про початкове покращення здатності компанії виконувати свої зобов'язання у короткостроковій перспективі, але зниження ліквідності у 2023 році є наслідком зростання витрат, що потягнуло за собою зниження ліквідних резервів.

Показник ризику страхування демонструє зростання: з 1,186 у 2021 році до 1,288 у 2022 році і до 1,548 у 2023 році. Зростання цього показника також може вказувати на підвищення ризиків, з якими компанія стикається, що потребує ретельного управління для уникнення фінансових втрат.

В цілому, фінансові показники страхової компанії демонструють певні позитивні зміни в управлінні дебіторською заборгованістю, забезпечуючи більшу стійкість щодо зобов'язань. Проте зростаючий ризик у страхуванні і зниження ліквідності вказують на необхідність додаткового контролю за фінансовими потоками та ризиками.

Зворотний показник платоспроможності спостерігав коливання: він зріс у 2021 році, знизився у 2022 році, а потім знову значно піднявся до 1,454 у 2023 році. Значне зростання цього показника у 2023 році може означати, що компанія вжила ефективних заходів для підвищення фінансової стійкості.

Показник доходності демонструє великі коливання: він знизився з 0,228 у 2020 році до 0,012 у 2021 році, знову зріс до 0,142 у 2022 році, але потім знову впав до 0,013 у 2023 році. Така велика нестабільність свідчить про можливі проблеми в операційній діяльності компанії або її інвестиційних стратегіях. Зниження доходності в 2023 році говорить про те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» могла стикнутися з труднощами у отриманні прибутку.

Показник андеррайтингу демонструє поступове зростання: від 0,216 у 2020 році до 0,230 у 2021 році, з подальшим зростанням до 0,699 у 2022 році та до 1,029 у 2023 році. Це свідчить про те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» нарощує свою здатність управляти ризиками, пов'язаними зі страхуванням. Значне зростання показника в 2023 році може свідчити про успішну реалізацію стратегій, що покращують якість портфеля страхових продуктів, а також про ефективність у процесах підбору та оцінки ризиків.

У підсумку, результати аналізу показують, що страхова компанія демонструє зміни в своїй платоспроможності та андерайтинговій політиці, що є позитивним знаком. Проте нестабільність у доходності свідчить про існування певних викликів, які потрібно вирішити.

Показник змін у капіталі демонструє не стійкість. У 2020 році він становив 1,399, і вже у 2021 році знизився до 1,039. Це може свідчити про важкі умови, з якими стикалася ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» через негативний фінансовий результат або збільшення витрат. Однак у наступні роки (2022-2023 рр.) спостерігається відновлення, оскільки показник збільшується до 1,075 у 2022 році та до 1,118 у 2023 році. Це може свідчити про покращення фінансової стійкості та керування капіталом.

Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр. показана на рис.2.11.

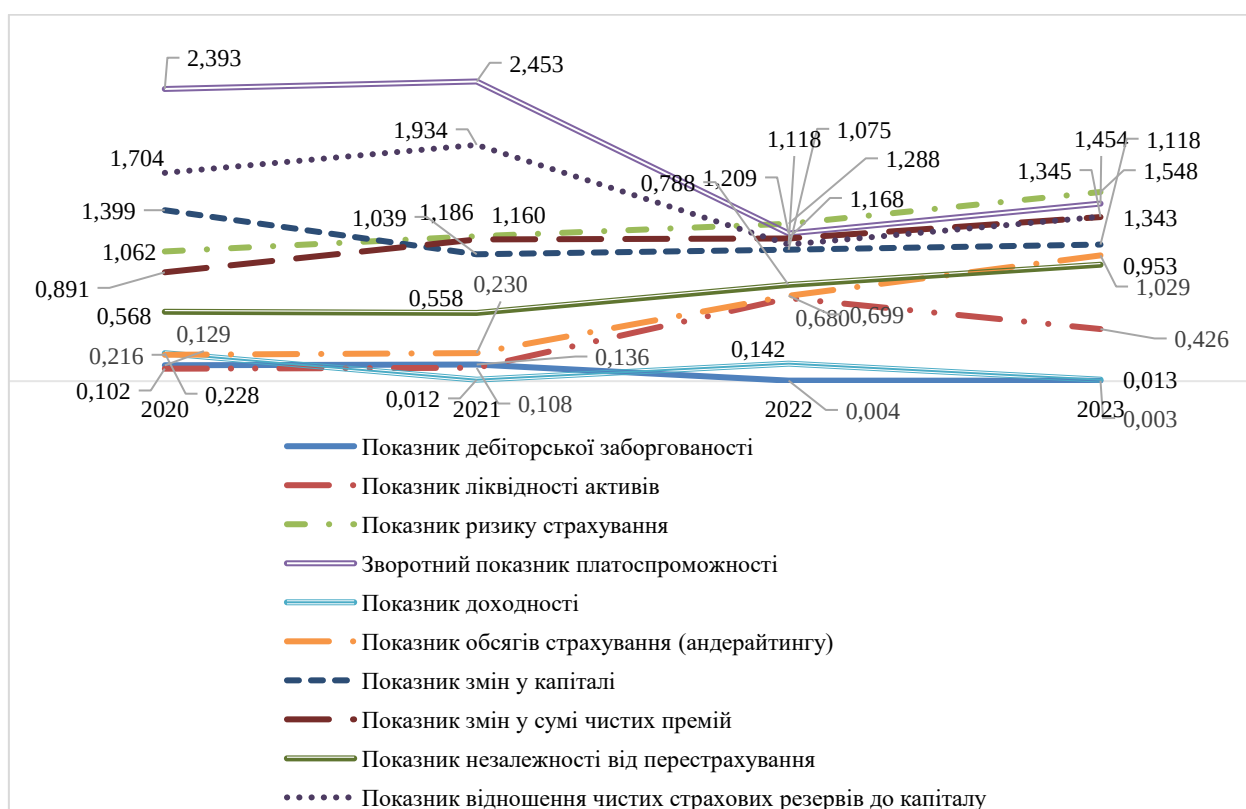

Рис. 2.11. Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.13

Показник змін у сумі чистих премій показує позитивну динаміку з 1,160 у 2021 році він зріс до 1,343 у 2023 році. Це свідчить про зростання ціни страхових полісів на страхові продукти.

Показник незалежності від перестраховування, хоча й знизився у 2021 році до 0,558, має відчутне зростання в наступних роках (0,788 у 2022 та 0,953 у 2023). Це свідчить про поліпшення незалежності страхової компанії від перестраховувальних компаній і може свідчити про підвищення її фінансової стійкості.

Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу, маючи зростання до 1,934 у 2021 році, значно знизився до 1,118 у 2022 році, але відзначився помірним зростанням до 1,345 у 2023 році. Це може свідчити про зміни в політиці резервування ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» та можливе підвищення ризиковості її стратегії.

Загалом, страхова компанія демонструє ознаки фінансової стійкості після 2021 року. Позитивні тенденції у зростанні чистих премій та зменшенні залежності від перестраховування вказують на фінансовий потенціал для подальшого розвитку, тоді як зміни у капіталі та страхових резервів вимагають уважного моніторингу та можливої корекції стратегії управління ризиками.

Далі проведемо оцінку останнього напрямку фінансового потенціалу – перестрахової діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» (табл. 2.14, 2.15, рис.2.12, 2.13).

Таблиця 2.14

**Динаміка показників вхідного перестраховування
ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023рр.**

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021- 2020	2022- 2021	2023- 2022
Підписані премії, тис.грн.	1485572	1753576	1451780	1611675	268004	-301796	159895
Частка перестраховика у страхових резервах, тис.грн.	831714	900728	329121	295085	69014	-571607	-34036
Коефіцієнт дебіторської заборгованості за перестраховиками	2,251	3,871	13,639	9,999	1,620	9,768	-3,640

Продовження таблиці 2.14

Страхові резерви, тис.грн.	1354466	1596531	992408	1334278	242065	-604123	341870
----------------------------	---------	---------	--------	---------	--------	---------	--------

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Згідно з даними, наведеними у таблиці 2.12, загальний рівень зниження страхових резервів складає 604 123 тис. грн. у 2022 році. Одним із ключових показників, який слід аналізувати в такій ситуації, є коефіцієнт дебіторської заборгованості за перестраховиками, який у даному випадку зріс на 9,768.

Зростання цього коефіцієнта може свідчити про те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2022 році мала проблеми з карбуванням своїх дебіторських боргів, тобто це може бути наслідком погіршення фінансового стану контрагентів.

Згідно з наведеними даними, у 2023 році ми спостерігаємо зростання страхових премій на 159 895 тис. грн. у порівнянні з 2022 роком. Це може свідчити про позитивні тенденції в діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», такі як збільшення попиту на страхові послуги, вдосконалення маркетингових стратегій або поліпшення репутації на ринку.

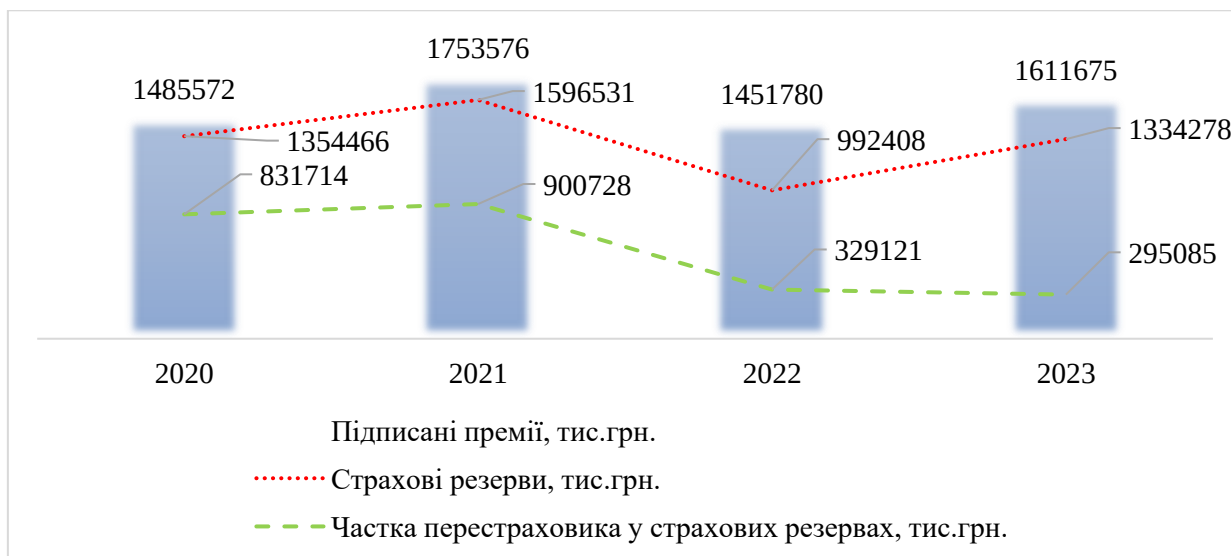

Рис. 2.12 Динаміка показників вхідного перестрахування ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.14

Однак разом із цим ми зафіксували зниження частки перестраховиків у

страховій резервній політиці на 34 036 тис. грн. Це може свідчити про зниження залежності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» від зовнішніх перестраховальників, що потенційно зміцнює її фінансову незалежність. Проте така стратегія може також збільшити ризики, адже у разі великих страхових випадків ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» може не мати достатніх резервів для покриття виплат.

Крім того, зниження коефіцієнта дебіторської заборгованості за перестраховиками на 3,640 є позитивним сигналом. Це свідчить про більш ефективний процес управління боргами і зменшення ризику не платежів.

У цілому, наведені дані вказують на те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» перебуває у процесі трансформації. Зростання страхових премій є ознакою її успіху на ринку, проте зниження залежності від перестраховиків потребує уважного моніторингу та управління ризиками. Важливо, щоб страхова компанія продовжувала удосконалювати свої фінансові стратегії і прагнула до збалансованості між зростанням доходів і підтримкою фінансової стійкості.

Зростання страхових виплат у ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» говорить про зростаючі зобов'язання перед страхувальниками, що може свідчити про збільшення сум страхових виплат. Проте, у той же час, ми спостерігаємо зниження премій, переданих у перестрахування на 25 488 тис. грн. у 2021 році, 347 027 тис. грн. у 2022 році та 232 523 тис. грн. у 2023 році. Це вказує на певну тенденцію до зменшення використання перестрахування.

Таблиця 2.15

**Динаміка показників вихідного перестрахування
ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023рр.**

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021- 2020	2022- 2021	2023- 2022
Страхові виплати, тис.грн.	320251	403396	1015106	1659143	83145	611710	644037
Премії передані у перестрахування, тис.грн.	680983	655495	308468	75945	-25488	-347027	-232523
Коефіцієнт залежності від перестрахування	0,458	0,374	0,212	0,047	-0,085	-0,161	-0,165

Продовження таблиці 2.15

Коефіцієнт участі перестраховиків у страхових відшкодуваннях	2,597	2,233	0,324	0,178	-0,364	-1,909	-0,146
Страхові резерви, тис.грн.	1354466	1596531	992408	1334278	242065	-604123	341870

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Значне зниження коефіцієнту залежності від перестраховування з 0,458 у 2020 році до 0,047 у 2023 році свідчить про зменшення ризиків, що перекладаються на перестраховиків. З одного боку, така стратегія може свідчити про підвищення фінансової незалежності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», що можливе завдяки підвищенню контролю над ризиками та формуванню достатніх резервів. Однак з іншого боку, зменшення частки перестраховування може також означати підвищення фінансових ризиків у випадку значних збитків.

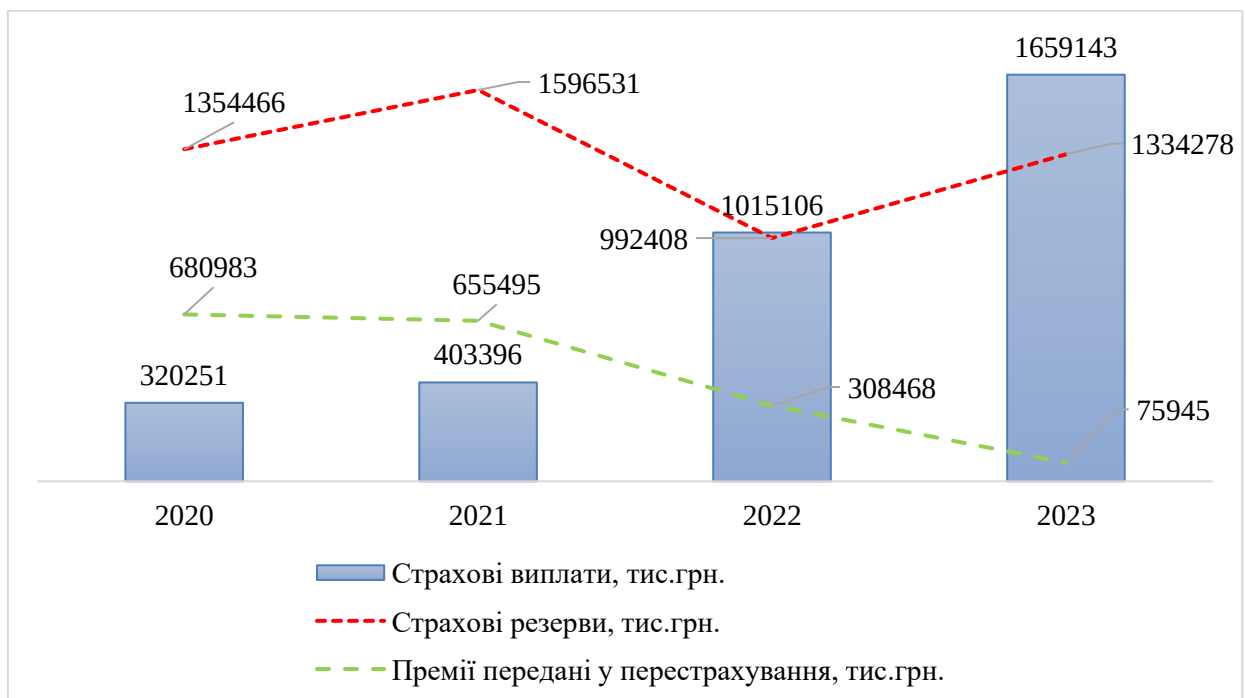

Рис. 2.13. Динаміка показників вихідного перестраховування ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.15

Коефіцієнт участі перестраховиків у страхових відшкодуваннях також

зазнає суттєвого зниження: з 2,597 у 2020 році до 0,178 у 2023 році. Це підкріплює попередній висновок про зменшення великої залежності від перестраховиків у відшкодуваннях, що також свідчить про зростаючий фінансовий потенціал ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» з покриття своїх зобов'язань самостійно.

У загальному підсумку, ці дані вказують на стратегію ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», яка, мабуть, прагне зменшити свою залежність від перестраховування і покращити фінансову стійкість. Незважаючи на потенційні переваги цієї стратегії, ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» слід зосередитися на обережному управлінні ризиками, пов'язаних із великими страховими виплатами та проводити моніторинг внутрішніх резервів та забезпечення стійкості фінансових потоків.

Проведемо аналіз ліквідності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр. за методиками науковців Кнейслер О.В., Єрмошенко А.М. та Чайки Т.Ю., оскільки ці методики більш підходять до оцінки ліквідності страхових компаній на наш погляд (табл 2.16, рис.2.14).

Коефіцієнт перспективної ліквідності знизився з 1,249 у 2020 році до 0,233 у 2023 році. Це означає, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» стає менш спроможною покривати свої зобов'язання в найближчій перспективі, що підвищує ризики неплатоспроможності.

Таблиця 2.16

Динаміка показників ліквідності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за 2020-2023рр.

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення		
					2021-2020	2022-2021	2023-2022
Коефіцієнт перспективної ліквідності	1,249	1,113	0,341	0,233	-0,136	-0,772	-0,108
Методика Чайки Т.Ю.							
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,353	0,572	12,341	8,388	0,219	11,769	-3,954
Методика Кнейслер О.В.							
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,071	0,068	0,367	0,230	-0,003	0,299	-0,137
Методика Єрмошенко А.М.							
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,349	0,321	0,736	0,240	-0,028	0,415	-0,497
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,348	0,319	0,729	0,230	-0,029	0,410	-0,498

Продовження таблиці 2.16

Коефіцієнт комплексної ліквідності	0,666	0,758	1,526	1,390	0,092	0,768	-0,136
------------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Джерело: побудовано автором згідно [65]

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2022 році він різко зріс до 12,341, але в 2023 році знову знизився до 8,388. Це може свідчити про те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» має достатньо активів, але їх надійність викликає питання.

Значення коефіцієнта загальної ліквідності залишаються дуже низькими, що вказує на недостатність активів для покриття зобов'язань. Це веде до занепокоєння щодо фінансової стійкості ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Коефіцієнти критичної та швидкої ліквідності також знижуються. Критична ліквідність з 0,349 у 2020 році зменшилася до 0,240 у 2023 році. Це свідчить про те, що ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» не здатна швидко покривати свої короткострокові зобов'язання.

Хоча коефіцієнт комплексної ліквідності в 2022 році зріс до 1,526, в 2023 році відбувся спад до 1,390. Це свідчить про деяке покращення в управлінні активами, однак загальний рівень ліквідності залишається незадовільним.

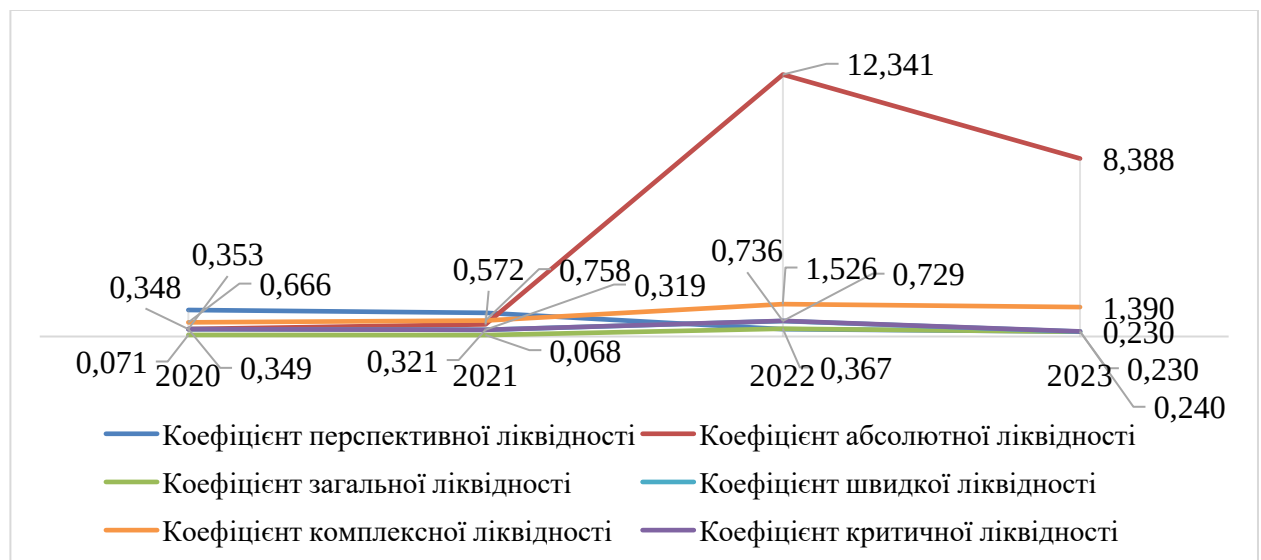

Рис. 2.14. Динаміка показників ліквідності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.16

Оцінка динаміки показників ліквідності свідчить про серйозні проблеми ліквідності у страховій компанії.

Для розрахунку фінансового потенціалу використаємо таблицю 2.8 у таблиці 2.17

Таблиця 2.17

Динаміка фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»
у 2020-2023 рр.

Показники	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,295	0,290	0,453	0,408
Рентабельність активів	-1,947	0,062	-0,142	0,027
Ефективність використання статутного капіталу	9,351	0,490	6,498	0,262
Коефіцієнт страхових виплат	0,216	0,230	0,699	1,029
Дохідність інвестування страхових резервів	0,062	0,057	0,115	0,170
Коефіцієнт достатності страхових резервів	4,229	3,958	0,978	0,804
Коефіцієнт короткострокової ліквідності	0,054	0,055	0,004	0,002
Фінансовий потенціал ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»	12,260	5,142	8,604	2,703

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.8

Аналіз фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» за період з 2020 по 2023 рр. свідчить про наявність суттєвих коливань у його динаміці(рис.2.15). У 2020 році значення фінансового потенціалу досягло 12,260, що вказує на сильну позицію ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», з високими доходами та стабільними резервами. Однак вже у 2021 році спостерігається значне падіння до 5,142, що може свідчити про зниження прибутковості та збільшення витрат.

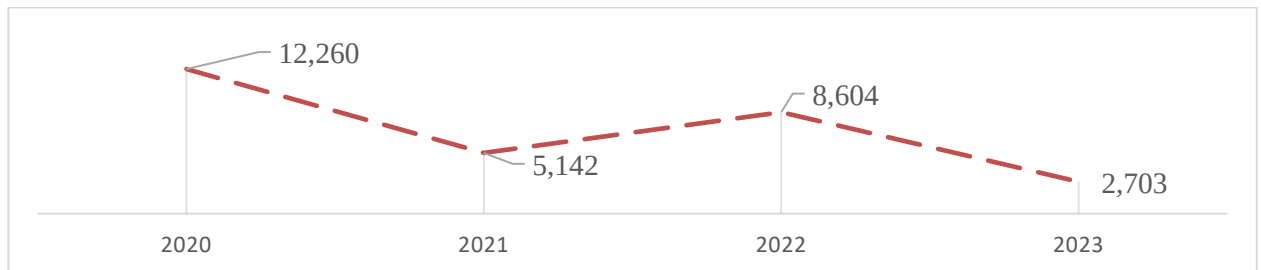

Рис. 2.15. Динаміка фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.17

У 2022 році фінансовий потенціал ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» трохи відновлюється до 8,604, що може свідчити про певні позитивні зміни в управлінні та адаптацію до ринкових умов. Однак, у 2023 році відбувається нове падіння до 2,703, що може свідчити про серйозні фінансові проблеми у ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Цей показник вказує на значне зниження можливостей страхової компанії задовольняти свої зобов'язання та може викликати занепокоєння у інвесторів та клієнтів.

Динаміка фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» вказує на нестабільність і ризики, з якими вона стикається, що підтверджується нашим аналізом та оцінкою різних показників страхової, інвестиційної, перестрахової діяльності та фінансової стійкості. Подальше зниження фінансового потенціалу може призвести до втрати довіри з боку клієнтів і партнерів, а також до погіршення конкурентоспроможності на ринку.

2.3. Економіко-математичне моделювання фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

Економіко-математичне моделювання фінансового потенціалу має велике значення для страхових компаній, оскільки дозволяє ефективно оцінювати ризики, планувати фінансові ресурси та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Дані моделі допомагають компаніям зрозуміти свою фінансову ситуацію, оцінюючи активи, зобов'язання та інші фінансові показники. Це важливо для визначення ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості компанії в умовах змінного ринку. Дозволяє прогнозувати різноманітні сценарії розвитку подій. Страхові компанії підлягають впливу багатьох факторів, таких як коливання страхових премій, зміни в законодавстві, економічні кризи та інші непередбачувані обставини. За допомогою моделей можна оцінити, як ці фактори можуть вплинути на фінансові результати страхової компанії.

Призначення економіко-математичного моделювання полягає у здатності оптимізувати портфель страхових продуктів. Аналізуючи дані про ризики й доходи, страхової компанії можуть виявити найбільш вигідні напрями діяльності та ухвалити рішення про коригування своїх страхових пропозицій. Крім того, такі моделі можуть бути використані для оцінки вартості страхової компанії та її фінансового потенціалу.

Важливо також підкреслити, що економіко-математичне моделювання служить основою для розробки стратегій управління ризиками. Страхові компанії можуть використовувати моделі для впровадження систем управління ризиками, що допомагає зменшити потенційні втрати та забезпечити стабільність фінансових показників.

За основу розрахунку економіко-математичної моделі ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр. візьмемо дані показників з таблиці 2.8.

Таблиця 2.18

Дані до розрахунку економіко-математичної моделі
ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2020-2023 рр.

	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X5
2020	12,260	0,295	-1,947	9,351	0,216	0,062	4,229	0,054
2021	5,142	0,290	0,062	0,490	0,230	0,057	3,958	0,055
2022	8,604	0,453	-0,142	6,498	0,699	0,115	0,978	0,004
2023	2,703	0,408	0,027	0,262	1,029	0,170	0,804	0,002

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.17

Де

Y – темп росту фінансового потенціалу;

X1 – Коефіцієнт фінансової стійкості;

X2 – Рентабельність активів;

X3 – Ефективність використання статутного капіталу;

X4 - Коефіцієнт страхових виплат;

X5 - Дохідність інвестування страхових резервів;

X6 - Коефіцієнт достатності страхових резервів;

X7 - Коефіцієнт короткострокової ліквідності.

Графічне зображення впливу чинників за однофакторною моделлю продемонстровано на рис.2.16.

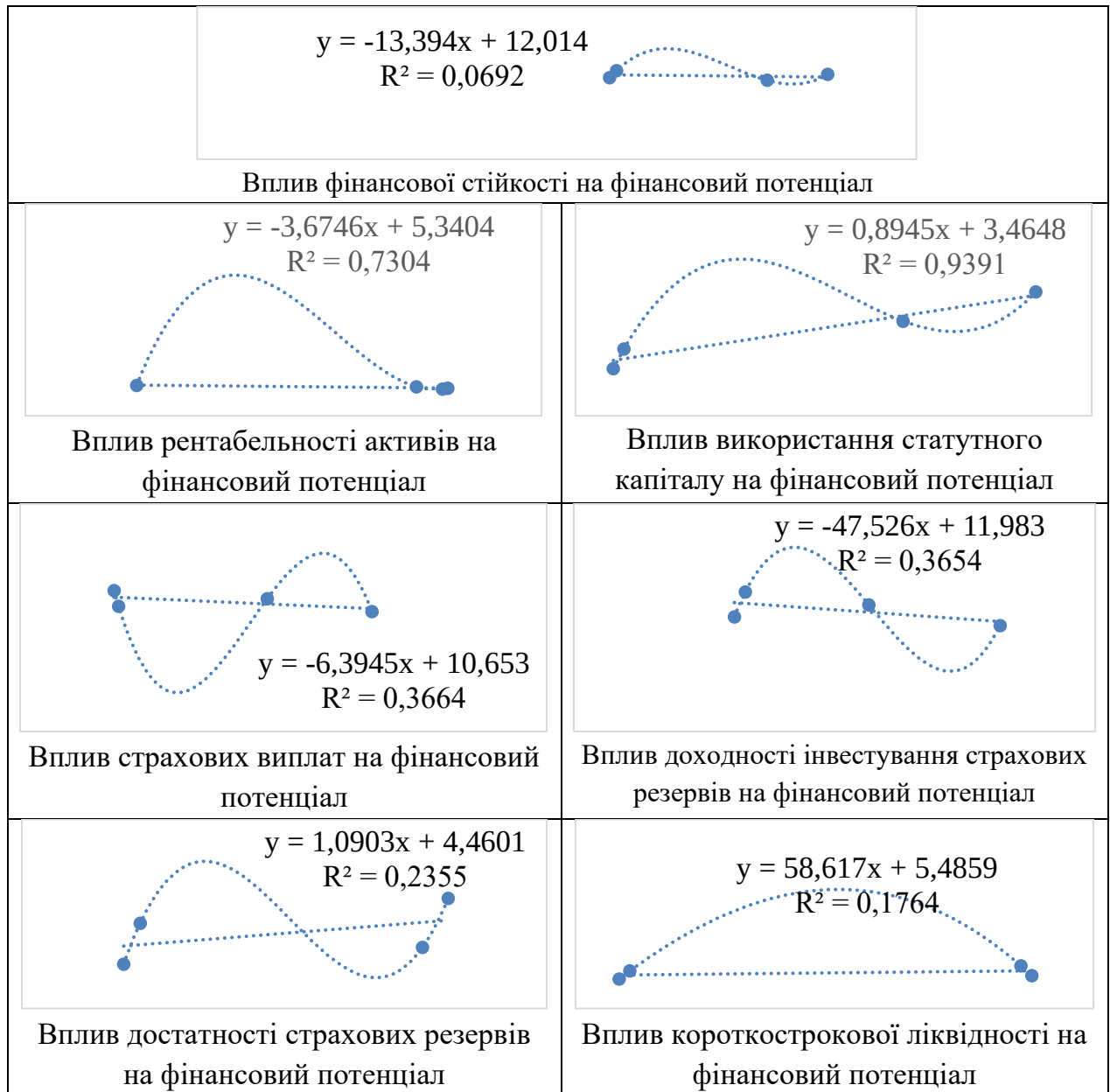

Рис. 2.16. Вплив факторів на фінансовий потенціал ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2023 р.

Джерело: побудовано автором на основі таблиці 2.18

Згідно однофакторних моделей, для створення багатфакторної моделі ми застосуємо більш впливові показники, згідно їх рівню впливу – X3, X2, X4 с застосуванням функції «Регресія» ПО MS Excel 2021. Використання

багатофакторної моделі фінансового потенціалу страхової компанії надає можливість комплексної оцінки впливу різних факторів на фінансові результати та стійкість організації. Така модель аналізує безліч змінних, включаючи економічні, фінансові та операційні показники, а також зовнішні умови, такі як конкуренція і зміни в законодавстві. Застосовуючи багатофакторний підхід, страхові компанії можуть виявити ключові драйвери фінансового успіху, оцінити їх відносний вплив і оптимізувати свої стратегії управління ризиками та ресурсами.

Таблиця 2.19

Багатофакторна модель фінансового потенціалу
ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2023 р.

SUMMARY OUTPUT								
Regression Statistics								
Multiple R	0,98							
R Square	0,89							
Adjusted R Square	65535							
Standard Error	0							
Observations	2							
ANOVA								
	df	SS	MS	F	Significance F			
Regression	5	52,03021	10,40604	#ЧИСЛО!	#ЧИСЛО!			
Residual	0	0	65535					
Total	5	52,03021						
	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Intercept	-1,36675	0	65535	#ЧИСЛО!	-1,36675	-1,36675	-1,36675	-1,36675
Y-пересечение	1,874742	0	65535	#ЧИСЛО!	1,874742	1,874742	1,874742	1,874742
Переменная X 3	0,946603	0	65535	#ЧИСЛО!	0,946603	0,946603	0,946603	0,946603
Переменная X 2	0,726437	0	65535	#ЧИСЛО!	0,726437	0,726437	0,726437	0,726437
Переменная X 4	0,696981	0	65535	#ЧИСЛО!	0,696981	0,696981	0,696981	0,696981

$$Y = -1,36675+1,874742X3+0,946603X2+0,726437X4$$
$$R^2=0,89$$

Прогнозна оцінка фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2024 році на основі багатофакторної моделі = -0,10204. Багатофакторна модель фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2024 р., на основі

регресійного рівняння показує, що у 2024 році страхова компанія отримає негативний тренд формування фінансового потенціалу з точки зору фінансових ресурсів(рис.2.17). Це може бути пов'язано з зовнішніми чинниками у економіці України.

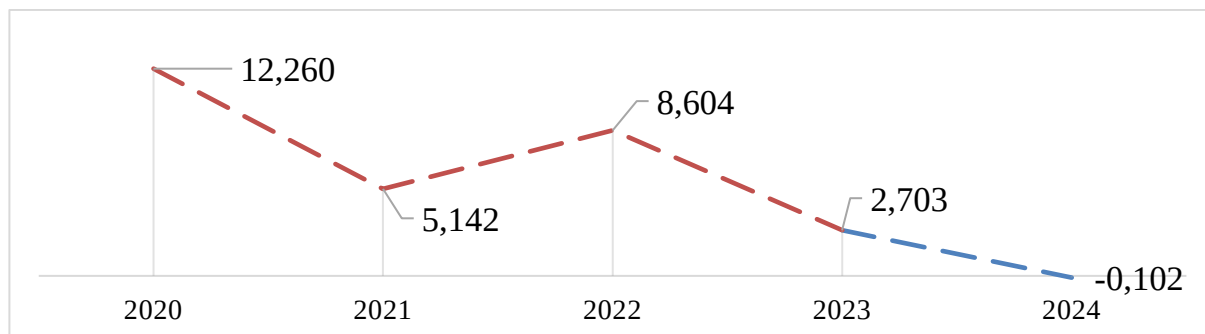

Рис. 2.17 Прогнозна оцінка фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2024 р.

Джерело: побудовано автором на основі таблиць 2.18- 2.19

Від'ємне прогнозне значення фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» може мати серйозний вплив на безліч аспектів її роботи та стійкість в цілому. Це прогнозне значення може призвести до втрати довіри з боку клієнтів. Коли клієнти бачать, що страхова компанія стикається з фінансовими труднощами, вони можуть почати шукати більш стабільні варіанти, що призведе до зниження обсягу продажів страхових полісів та відходу клієнтів. Негативні фінансові прогнози можуть ускладнити залучення інвестицій. Інвестори, звертаючи увагу на погані показники, можуть вирішити не вкладати свої кошти в таку компанію, що обмежить її можливості фінансувати нові проекти або покривати поточні зобов'язання. Від'ємні фінансові величини можуть призвести до обмеження можливостей для зростання. Зменшення фінансових ресурсів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» ускладнює інвестування в інновації або адаптацію до змін на ринку, що може затримати розвиток бізнесу.

Таким чином, від'ємне прогнозне значення фінансового потенціалу може суттєво вплинути на ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», зачіпаючи її фінансові показники, репутацію, клієнтську базу та внутрішню структуру.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

3.1 Зарубіжний досвід та особливості формування фінансового потенціалу страхової компанії

Можна стверджувати, що «становлення системи страхових відносин, формування інституційних механізмів страхового захисту, адекватних глобальним змінам, що відбуваються в світовій господарській системі, вимагає розробки концепції модернізаційного розвитку національного страхового ринку, з урахуванням розширення різноманіття елементів й зв'язків, функцій і структур, організацій та інституцій страхового ринку, тенденцій розвитку національних страхових операторів в умовах глобалізації страхового простору» [83].

У зв'язку з цим потребує вивчення зарубіжний досвід формування фінансового потенціалу страхових компаній.

Накопичення капіталу на страховому ринку особливо характерне для компаній розвинутих країн і переходу до інституційних інвесторів. Посередництво в операціях з фінансовими ресурсами на ринку здійснюється страховими установами при наданні страхових послуг. В основному спостерігається загальносвітова тенденція зростання страхових премій. Зниження відбулося лише у 2020 році, який був під впливом пандемії COVID-19 на світовому рівні і вплинув не лише на показники страхового ринку. У 2021 році загальний валовий дохід премії зріс на 3825 мільярдів євро. З 2004 року Європа зберігає свою позицію номер один як центр збору страхових премій з відсотком понад 35 мільярдів євро у порівнянні з іншими континентами, що становить 1631,7 мільярда євро. Загальноприйнято вважати, що для хеджування ризиків, які супроводжуються непередбачуваністю майбутнього, держави віддають перевагу страхуванню з того класу, який є інваріантним щодо прогнозів і дозволяє приймати конкретні заходи. В організації страхової справи конкретні фінансові резерви мають виключно визначену мету. Страхова компанія може

витратити на кейс-менеджмент лише частину премій, нарахованих за договорами страхування, які були створені шляхом завантаження. Основна частина премії, а саме премія за ризик (нетто), спрямовується саме на здійснення виплат відшкодування. Це робиться для виконання договірних обов'язків страховика та їх фактичного використання, коли і якщо цього вимагає страховий випадок. До цього часу чисті премії накопичуються та резервуються, що створює свій страховий фонд на рахунках компанії. Фонд, за своєю природою, займається відстроченням платежів страховику. Фонд утворився за рахунок залучених коштів, тому має зобов'язання по відшкодуванню збитків. Його розмір і склад залежать від того, чи це страхування життя, ризикове чи змішане.

Таким чином, надходження коштів від усіх застрахованих суттєво впливає на потужність страхових компаній. Це досить високий рівень для європейських країн, щоб страховики могли оперувати величезними фінансовими ресурсами та інвестувати їх у сектори, які потребують додаткового фінансування.

Значні успіхи у зборі страхових премій продемонстрували страховики Великої Британії, Німеччини, Італії; але скорочення їх обсягів було спровоковано пандемією COVID-19 в 2020 році. Ця негативна тенденція продовжилась і в 2021 р. Зменшення зафіксовано у Великій Британії (на 1010 млн євро), Словаччині (3 млн євро), Румунії (428 млн євро), Польщі (1719 млн євро) та Угорщині (268 млн євро). Австрія, Швейцарія, Туреччина, Італія та Німеччина входять до десятки країн світу з найбільшою кількістю отриманих премій (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Рейтинг країн та їх частка у загальному обсязі
світових страхових премій за 2021 рік

Місце в рейтингу	Країна	Обсяги страхових премій, млн.дол.	Відсоток до загально-світових страхових премій, %
1	США	1263183	27,44
2	Японія	494281	10,72
3	Великобританія	325675	7,08
4	Китай	280119	6,09

Продовження таблиці 3.1

5	Франція	253625	5,51
6	Німеччина	247725	5,38
7	Італія	168852	3,67
8	Південна Корея	145867	3,17
9	Канада	127922	2,78
10	Нідерланди	9943	2,16
	Інші країни	1165476	26,0
	Всього	4482668	100

Джерело: побудовано автором згідно [84]

Позитивних результатів у збільшенні доходів від страхувальників також досягли деякі інші країни. Це Австрія, Швейцарія, Туреччина, Італія та Німеччина, кілька прикладів першої десятки країн із найбільшим обсягом премій у світі. Останній показник походить зі Словаччини, де обсяг страхових премій становив 2,17 мільярда євро в 2021 році.

Отже, країни Латинської Америки лише виступають у фазі формуванні фінансового потенціалу страхових компаній. Протягом багатьох років у більшості цих країн практикувалося жорстке державне регулювання страхового ринку щодо формування та функціонування страхового ринку. Досить тривалий період у більшості з цих країн створення та функціонування страхового ринку характеризувалося жорстким державним регулюванням.

Однак після того, як іноземні страхові компанії підключилися, це почало демонструвати певну позитивну спрямованість. Серед країн найбільш розвиненою є Бразилія, на яку припадає приблизно 2/5 економіки континенту. За обсягом зібраних страхових премій вона є беззаперечним лідером — у 2021 році вони оцінені в \$82,743 млн.

Аргентина є найгіршою, тобто з ринком, який все ще перебуває під відчутним втручанням держави, тоді як висока внутрішня інфляція відштовхує потенційних партнерів як на місцевому, так і на міжнародному рівнях (0,2 мільярда доларів, або ледве одна п'ята обсягу страхових премій у Бразилії). Чилі також має динамічні темпи розвитку, де 75% зібраних страхових премій

припадає на страхування життя. Загалом чилійські страховики заробили ледь \$11716 мільйонів. Також серед країн Латинської Америки важливе місце посідають Мексика та Венесуела, які займають друге (\$27,9 млрд) і четверте (\$14 млрд) місця за зібраними страховими преміями.

Дослідження фінансового потенціалу світового страхового ринку дозволяє стверджувати, що більшість активів страхових компаній провідних країн розміщені в міжнародних і корпоративних цінних паперах, акціях, державних і муніципальних цінних паперах. Страховики життя є більш динамічними гравцями фінансового ринку, оскільки вони користуються більшими фінансовими ресурсами. На страховому ринку США, як типовий випадок, понад три чверті всіх інвестицій становлять державні цінні папери та недержавні цінні папери, які оцінені основними рейтинговими агенціями, що сукупно дорівнює рівням інвестицій, які були визнані прийнятними для висококласних компаній. Тільки за готівку це не більше 5%.

У Європі розмір страхових інвестицій регулярно перевищував 25% ВВП країн-учасниць. Понад 25% загального підписного капіталу страхових компаній, що котируються на Лондонській фондовій біржі, належить страховим компаніям, а на цьому ринку цієї країни в обігу знаходяться понад 80 категорій державних довгострокових цінних паперів.

Статистика інвестиційного портфеля латиноамериканських країн показує, що така перевага щодо цінних паперів корпорацій і держав зберігається серед їхніх страховиків. Найпросунутішими в цьому напрямку є мексиканські страховики, які інвестували \$55,34млрд. у 2020 році, 80% інвестованих активів становлять активи страховиків життя. Акції також залишаються привабливим об'єктом інвестиційного портфеля (Мексика – \$6071млн.; Чилі – \$1001млн.; Аргентина – \$445млн.; Колумбія – \$1517млн.; Перу – \$660млн.), хоча більше активів вкладено в акції, ніж у нерухомість. Чилійські страховики в 2023 році – 4351 \$млн. Іноземні акції можуть бути придбані інституційним інвестором через депозитарні розписки, торгуючи національно зареєстрованими цінними паперами, які представляють іноземні акції, доступні в кількох країнах для

придбання громадянами іноземних цінних паперів за національну валюту цінні папери інвестиційних компаній, які інвестують свої кошти в іноземні цінні папери, придбання похідних інструментів фінансові інструменти, що представляють собою деякі фінансові зобов'язання, які залежать від цін на іноземних фондових ринках.

Такі процеси є результатом глобалізації, постійного розвитку та інтеграції фінансових ринків провідних країн світу. Таким чином, обмеження для страхових компаній, які виступають інституційними інвесторами на іноземних фінансових ринках, поступово зникають. Це допоможе страховикам вийти на світовий ринок і шукати інвестиційні інструменти, які є більш вигідними та прибутковими для отримання прибутку.

Слід розглянути подальшу специфіку страхового ринку та формування потенціалу страхових компаній у Франції, Великобританії, Німеччині. Зведення страхового законодавства Франції являє собою «Кодекс страхування», який консолідує всі правові норми страхування. Крім того, різноманітність видів страхових продуктів у Франції робить її провідною країною Європи; тут зареєстровано 90 видів страхування. Фурман В.М. вивчаючи досвід державного регулювання страхового ринку провідних країн, зазначає, що «правова система Франції базується на жорсткому законодавчому регулюванні (законах, кодексах) діяльності суб'єктів ринку, а модель страхування є жорстко регламентованою, що передбачає детальний контроль за всією діяльністю страховика (затвердження тарифу або визначення тарифного коридору органом страхового нагляду, затвердження типових форм договору та перевірка поданих бізнес-планів; а також постійний суворий контроль за дотриманням законодавства в діяльності під час здійснення страхової діяльності - нагляд за поточною діяльністю, проведення регулярних перевірок серед страхових компаній)» [75].

10 липня 2013 року Міністр економіки та фінансів Франції вніс поправки до Кодексу страхування. Нововведення визначали перспективи економіки країни та створювали переважну більшість робочих місць, страховики уповноважені кредитувати МСБ, таким чином влада розширила можливості страхових

компаній та розширила масштаби інвестиційних об'єктів. Жорстка конкуренція, спричинена застосуванням Директив ЄС щодо створення та функціонування вільного ринку послуг, призвела до гігантських злиттів і поглинань, які відбуваються та відбуватимуться на страховому ринку Франції.

Страховий ринок Великої Британії може бути не лише найбільшим у Європі, але й третім за величиною ринком у світі. Це робить його надзвичайно важливим для загального розвитку національної економіки, оскільки страхові компанії володіють інвестиціями на суму понад 1,8 трильйона фунтів стерлінгів, що становить майже чверть чистих активів Великобританії. Страхові компанії вносять до бюджету приблизно 12 мільярдів фунтів стерлінгів. З проаналізованих цифр можна зробити висновок, що щодо формування інвестиційного портфеля британські страхові компанії явно віддають перевагу приватним борговим цінним паперам (23% у 2023 році або 411 мільярдів фунтів стерлінгів та взаємним фондам (18% у 2023 році або 330 мільярдів фунтів стерлінгів). Для порівняння частка активів у взаємних фондах була на найнижчому рівні, досягнувши максимуму в 7% або 82 мільярди фунтів стерлінгів порівняно з 2020 роком, коли позиції були не надто далеко одна від одної з різницею лише в 1% і приблизно в 2 мільярди фунтів. Ще однією причиною збільшення проникнення може бути запуск пайових трастів у Великій Британії в поєднанні зі значними доходами від інвестиційних сертифікатів. Найменш привабливою з усіх була нерухомість – з 7% до 5% або 88 мільярдів фунтів стерлінгів станом на 2022 рік. Багато грошей, інвестованих самими компаніями перестраховування, здавалося навіть розумним, оскільки загальний відсоток акцій і власного капіталу за своєю суттю пов'язаний зі ступенем ризику, якого немає в інших інструментах.

Це характерно і для динаміки зменшення вкладень в акціонерний капітал, оскільки це найбільш ризиковий характер порівняно з іншими інструментами. Позитивна динаміка показників зумовлена інвестуванням страховиків у надійні та високоліквідні активи. Подібна ситуація також склалася в Німеччині, де більша частина структури активів розміщена в корпоративних цінних паперах.

Аналізуючи фінансовий та інвестиційний потенціал страхових компаній провідних країн світу, стає очевидним, що вони акумулюють і контролюють величезні фінансові ресурси та є «основними гравцями» на фінансових ринках. Також не можна не враховувати досить значний вплив на інвестиційну діяльність, характерний для органів державної влади майже в усіх країнах. Здебільшого це відбувається через наявність великих фінансових ресурсів, які впливаються в різні способи інвестування.

3.2. Використання фінансового контролінгу при формуванні фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

Спостерігається тенденція зростання капіталізації національних страхових компаній разом із конвергенцією страхового, банківського та промислового капіталу як в Україні, так і на міжнародному страховому ринку.

Проаналізуємо, чи можна використовувати фінансовий контролінг як інструмент підвищення фінансового потенціалу страхових компаній та страхового ринку в цілому.

Розгалужена система обліку та контролю під назвою «фінансовий контролінг» із застосуванням принципу своєчасного виявлення недоліків і помилок, а також прийняття найбільш оптимальних рішень в управлінні страховою компанією; вона функціонує як комплексна інформаційно-аналітична основа підтримки процесів управління.

Комплексне положення про операційно-фінансову діяльність включає планування, контроль та аналіз відхилень, координацію та контроль, а системи внутрішнього консультування та контролю та загального інформаційного забезпечення утворюють функціональну систему ефективного контролю суб'єкта господарювання. Іншими словами, фінансовий контролінг – це набір методів та інструментів для «ефективного контролю суб'єктів господарювання з особливим акцентом на фінансовому контролінгу», що охоплює безліч аспектів, як надання інформації, планування, координація, контроль та внутрішні

консультації.

Фінансовий контроль перетворився з бухгалтерського обліку та фінансової звітності в конструктивний інструмент, призначений для сприяння зростанню та розвитку фірми та виконує особливу господарську функцію.

Впровадження фінансового контролінгу в страховій компанії забезпечить отримання керівниками всіх рівнів своєчасної та актуальної інформації для прийняття найкращих операційних та стратегічних рішень.

Фінансовий контролінг охоплює систему координації, пов'язану із закупівлями, бухгалтерським обліком, контролем, аналізом прибутку, накопиченням даних і комунікацією тощо, які разом повинні представляти цінну інформацію на кожному етапі управлінської ієрархії [49].

У сучасному бурхливому та висококонкурентному фінансово-економічному середовищі страхова компанія має стати складною організацією та потребує гнучкого управління. Збереження контролю над такою складною системою вимагало б впровадження інноваційних підходів до управління.

Фінансовий контролінг є такою визначальною функцією в окремому та ефективному управлінні фінансово-господарською діяльністю, за допомогою якої забезпечується існування такої страхової компанії. Ця функціональна діяльність дає можливість суб'єкту діяти як на операційній, так і на стратегічній площині прийняття рішень. Особливе місце в структурі управління страхової компанії займає фінансовий контролінг, пов'язаний з обліком, звітністю, контролем і координацією. Поєднавши та узгодивши ці функції між собою, фінансовий контролінг підняв всю систему управління на вищий рівень якості. Це як певна форма саморегулювання в страховій компанії.

Оскільки запровадження фінансового контролінгу в страхових компаніях відбулося зовсім недавно, найімовірніше, що впровадження цього в страховій компанії викличе заперечення у персоналу. Таким чином, ефективні засоби подолання цього опору та швидкого досягнення початкових результатів і запровадження добре працюючої системи всередині компанії вимагатимуть ретельного розгляду потенційних викликів, їх джерел та засобів, які слід

застосувати для їх вирішення.

Враховуючи універсальність фінансового контролінгу та необхідність охоплення декількох відділів і ланок страхової організації, важливо і доцільно уважно стежити за роботою зазначеної системи, особливо на початкових етапах її впровадження. Це сприятиме ранньому виявленню та, отже, плавному вирішенню проблем, які можуть виникнути через взаємодію з іншими страховими компаніями.

Спільне планування та реалізація стратегії розвитку економічного потенціалу та вирішення проблем, що перешкоджають його оптимальному використанню, були б ефективними за умови, що контролери підрозділів обмінюються відповідною інформацією через структури контролю.

Впровадження концепції фінансового контролінгу для формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» має відбуватися поетапно. Це повинно бути через те, що страхова компанія не має великого досвіду в розробці таких систем. Тому рекомендується спочатку залучити консультанта з досвідом контролінгу, або найняти кваліфікованого фахівця (рис. 3.1).

З початком діяльності планується доручити службі контролінгу розробку внутрішньої системи фінансового контролю за фінансовим потенціалом, сприяючи подальшому розвитку економічних можливостей ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Ця система не повинна бути повністю встановлена, оскільки вона повинна бути достатньо гнучкою для включення постійно вдосконалюваних внутрішніх і зовнішніх факторів, які продовжуватимуть впливати на фірму.

Керівництво ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» зосередиться на тому, як розкрити свій фінансовий потенціал, зменшивши все те, що не дозволяє страховій компанії адаптуватися до зовнішнього середовища.

Проте слід пам'ятати, що наявність великого рівня фінансового потенціалу не означає автоматичного ефективного використання фінансового потенціалу. Швидше, передбачається, що він буде діяти узгоджено між собою (фінанси, перспективні інвестиції, тощо) у бажаному напрямку. Таким чином, тільки таке комплексне рішення може дати синергію щодо розбудови страхової компанії. Як

ми знаємо з теорії менеджменту, відповідно до системного підходу організації мають деякі можливості, які є більш ніж просто сукупністю можливостей їхніх окремих підрозділів; вони є «цілісними» за своєю природою. Цей «цілісний характер» вимагатиме, щоб будь-яка політика чи дія були спрямовані на досягнення синхронізації військових компонентів (сил) з іншими факторами.

Рис. 3.1. Формування структури фінансового контролінгу за фінансовим потенціалом ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Джерело: побудовано автором самостійно

Створення органу управління ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» з концентрацією на фінансовому потенціалі та його основою — інвестиціях і фінансах — можна зобразити в чіткій послідовності (рис. 3.2).

За допомогою традиційного поділу, як стратегічний та оперативний, можна визначити основні напрями кожної групи в системі страхування. Таким чином, стратегічний фінансовий контролінг мав би перевірити виживання ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» та контроль на шляху до певного рівня фінансового потенціалу; оперативний фінансовий контролінг мав би створити ефективну систему контролю за ефективним виконанням поточних цілей.

Сфокусувати стратегічний контролінг на низці важливих напрямків - участь у встановленні стратегічних цілей та розробці перспективної стратегічної спрямованості діяльності страхової компанії.

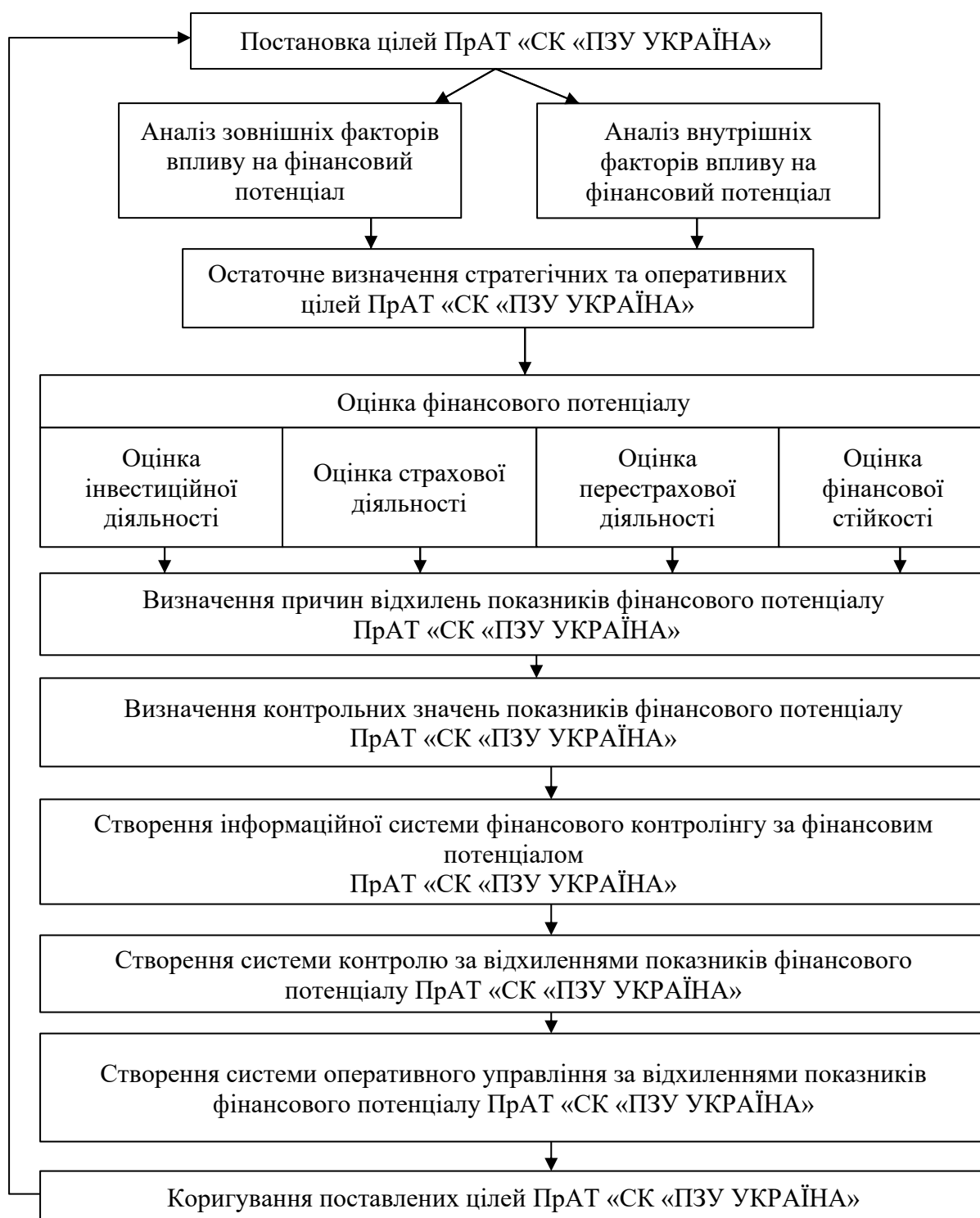

Рис. 3.2. Схема формування системи фінансового контролінгу за фінансовим потенціалом ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Джерело: побудовано автором самостійно

Спрямованість компетенцій і, наскільки це можливо, загальна стратегія ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» повинна вийти в зону контролю:

- ефективна координація всіх етапів процесу стратегічного управління

в страховій компанії;

- формування альтернативної стратегії розвитку ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»;
- ретельний аналіз зовнішнього середовища та тенденцій коливання грошових потоків як важливе стратегічне завдання;
- інформаційне забезпечення процесів стратегічного управління ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Коли індикатори розроблені, стає можливим оцінити рівень досягнення бажаного рівня фінансового потенціалу; вивчити вплив виявлених відхилень на реалізацію стратегічних планів і формулювання стратегії та, отже, виправити негативні відхилення:

- інформаційне забезпечення процесу стратегічного управління ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» є важливим аспектом їх діяльності;
- розробивши набір індикаторів, можна ефективно оцінити ступінь досягнення встановлених стратегічних цілей;
- перевірка впливу виявлених відхилень на реалізацію стратегічних планів і формулювання стратегій для виправлення небажаних відхилень.

ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» має декілька стратегічних цілей: розробка узагальненої бізнес-стратегії; пропозиція та реалізація інноваційних страхових продуктів та інноваційної тарифної політики; впровадження новітніх технологій; кваліфікація персоналу; придбання додаткового капіталу; експансія на нові сегменти страхового ринку; вдосконалення організаційної структури; та оптимізація нових каналів збуту, серед іншого.

Оперативний фінансовий контроль створює систему управління, яка дозволяє ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» досягати поточних цілей і забезпечує оперативне управління з точки зору оптимізації співвідношення «витрати-прибуток».

ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» має зосередити свою увагу на кількох основних напрямках оперативного фінансового контролю. Для зміцнення фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» необхідно зосередитися

на:

- безперебійна координація підрозділів, яка стає критичною при розробці та реалізації операційних планів у страховій компанії;
- вплив відхилень, виявлених у ході діяльності з результатами виконання, на існуючі плани для страховика є важливим аспектом аналізу;
- дослідження динаміки грошових потоків і різних факторів, що впливають на них, є фундаментальною частиною аналізу;
- інформаційне забезпечення бере участь в оперативному управлінні страховою компанією. Удосконалити існуючу фінансову діяльність із заходами та пропозиціями щодо розвитку страхової компанії; для цього контроль за виконанням оперативних завдань повинен покладатися на страховика.

Отже, ефективне управління ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» передбачає здійснення фінансового контролінгу, стратегічного та оперативного, що є елементарною функцією діяльності страхової компанії. Вони являють собою «функціональний центр», який планує та організовує всі аспекти діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Через контроль і координацію внутрішніх процесів цей «функціональний центр» працює в напрямку постійного збільшення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

3.3. Рекомендації щодо удосконалення формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

Керівництво досліджуваної страхової компанії стикається з гострою потребою пошуку резервів збільшення фінансових ресурсів за результатами дослідження та їх ефективного використання для підвищення фінансового потенціалу та своєчасного обороту коштів.

В оптимізації використання ресурсів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» основними завданнями є вдосконалення механізму управління фінансовим потенціалом ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Тому ефективність цього механізму

можна оцінити як задовільну лише за умови, що він не тільки створює можливості для раціонального та розумного використання існуючих ресурсів, але в той же час також забезпечує перспективи для подальшого фінансового та економічного розвитку страховика [18]. Існує необхідність постійного вдосконалення, тому ми рекомендуємо ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» визначити чіткі кроки в процесі управління фінансовими ресурсами (рис. 3.3).

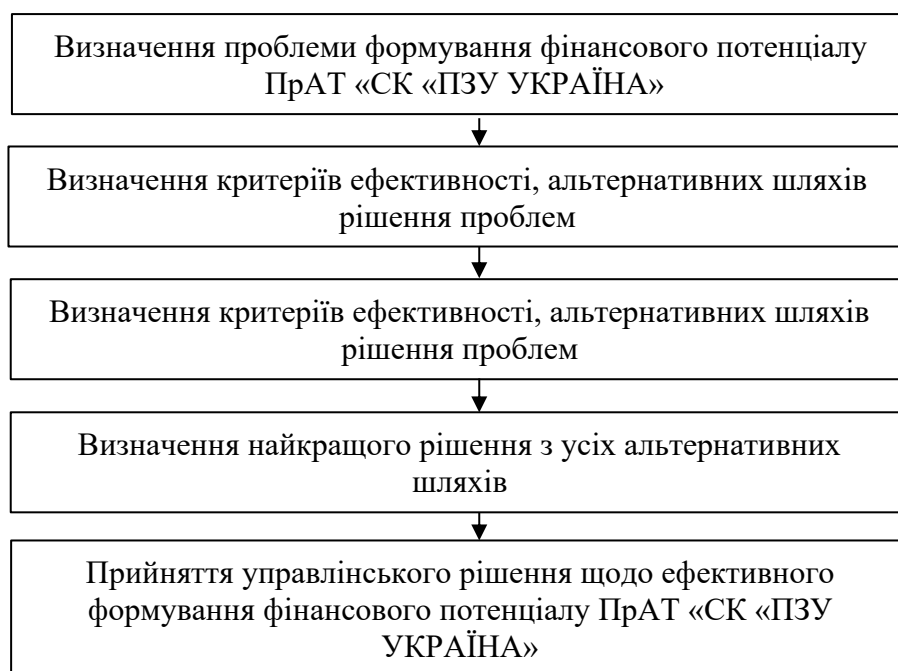

Рис. 3.3. Визначення проблеми формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

Джерело: побудовано автором самостійно

Щоб визначити найкращий метод залучення фінансових ресурсів, страхова компанія, повинна застосувати системний та аналітичний підхід до управління фінансовими ресурсами. Це пов'язано з обґрунтуванням управлінських рішень з урахуванням обставин, спричинених впливом факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Практичним підходом до вирішення цієї проблеми є перехід від методів аналізу до вибору кращої альтернативи через координацію стратегічного і тактичного планування [12].

Таким чином, рекомендовано, щоб належне фінансове управління ресурсами ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» розглядалося як важливий крок до

підвищення ефективності їх розподілу та використання, таким чином підвищуючи операційну ефективність страхової компанії, одночасно допомагаючи підвищити рівень уваги до фінансового планування з метою сприяння прийняття зважених економічних рішень.

Для більш ефективного управління фінансовими ресурсами в ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» необхідно поєднати чітку стратегію з конкретним планом дій на визначений період часу. Використання сучасних методів залучення та використання фінансових ресурсів у діяльності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» може дати хороші результати; тому необхідно зосередитися на розробці підходів щодо збільшення фінансових ресурсів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» [12].

Ефективне формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» потребує регулярного перегляду та оптимального коригування структури капіталу. Метою керівництва має бути оптимальне поєднання власного та позикового капіталу страховика, щоб досягти найвищої можливої операційної ефективності.

Оптимізація структури фінансових ресурсів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» дозволить підвищити ефективність формування фінансового потенціалу за допомогою три етапного процесу (рис. 3.4).

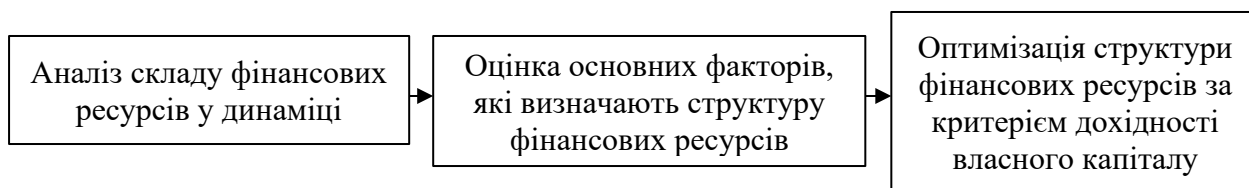

Рис. 3.4. Підвищення ефективності формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА»

Джерело: побудовано автором самостійно

Підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю відіграє вирішальну роль у нарощуванні фінансових ресурсів, що включає пряме використання страховиком власного капіталу. Це особливо важливо, оскільки страхові резерви, які є суттєвим джерелом інвестицій, накопичуються страховими компаніями.

Інформація та аналіз, які надає ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», відіграватимуть вирішальну роль в управлінні фінансовими потоками. Розробка та впровадження системи управління фінансовими ресурсами є перспективним напрямком удосконалення фінансового менеджменту страхової компанії. Керівна команда повинна враховувати важливі фактори під час створення служби фінансового контролінгу, включаючи такі ключові моменти:

1. Для ефективного управління страховою компанією служба фінансового контролінгу повинна мати безперешкодний доступ до інформації з усіх підрозділів і мати можливість оперативно надавати інформацію вищому керівництву.

2. Контролююча служба повинна мати як можливість, так і повноваження для координації, у співпраці з іншими службами, збору інформації, яка не включена до звітів.

3. Служба фінансового контролінгу повинна мати повноваження запроваджувати інноваційні процедури та методи збору й обробки інформації, а також керувати організацією.

4. Щоб забезпечити максимальну незалежність, служба фінансового контролінгу повинна діяти окремо від будь-якої іншої служби в страховій компанії та підтримувати пряму підпорядкованість вищому керівництву.

5. Для ефективного управління фінансовими ресурсами ПрАТ необхідне впровадження системи фінансового контролінгу. Це було докладно розглянуто в пункті 3.2.

Моніторинг страхових резервів, інвестицій, витрат, пов'язаних зі страхуванням, а також своєчасне виконання фінансових зобов'язань є вкрай важливим для ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Удосконалення управління інвестиційною діяльністю є переважним чинником для формування фінансового потенціалу, і це залучає безпосередній капітал ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Це дуже важливо, оскільки страхові резерви є основним джерелом, накопиченим завдяки інвестиціям страхових компаній.

Управління фінансовими потоками буде неможливим без такої інформації та аналізу, які надаватиме ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Розробка та впровадження системи управління фінансовими ресурсами є перспективним напрямком розвитку формування фінансового потенціалу страхової компанії. При створенні відділу фінансового контролю керівництво має врахувати такі основні питання:

1. Контрольна служба має можливість і повноваження координувати, у співпраці з іншими службами, зведення даних, не відображених у звітах.
2. Для ефективного управління фінансами страхової компанії необхідним є необмежений потік інформації з усіх підрозділів та своєчасне доведення інформації до вищого керівництва службами фінансового контролю.
3. Служба фінансового контролю має бути уповноважена запроваджувати інноваційні способи збору та обробки даних та керувати компанією.
4. Служба фінансового контролю має бути настільки незалежною, наскільки це можливо, і, отже, не повинна бути прикріплена до жодної іншої служби страхової компанії, окрім звітності безпосередньо перед вищим керівництвом.
5. Впровадження системи фінансового контролю за фінансовим потенціалом ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Необхідність впровадження системи фінансового контролю для контролю за фінансовими ресурсами обговорювалася у пункті 3.2.

Наш аналіз визначив, що моніторинг страхових резервів, витрат, пов'язаних зі страхуванням інвестицій, і своєчасне виконання фінансових зобов'язань є дуже важливим для формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Вибір полісу перестрахування є одним із найважливіших питань в управлінні страховим портфелем, оскільки він захищає від можливих збитків. Ефективність перестрахування залежить від підтримки балансу між активним і пасивним перестрахуванням, а також зовнішнім і внутрішнім перестрахуванням. Крім того, необхідний вибір належних форм і методів перестрахування ризиків

[26].

Однією з найскладніших проблем фінансового менеджменту для ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» є створення правильної структури капіталу, яка намагається досягти балансу між використанням внутрішніх і зовнішніх ресурсів у найбільш вигідному поєднанні прибутковості та фінансової стабільності. Таким чином менеджери намагаються максимізувати ринкову вартість страхової фірми, враховуючи її поточний фінансовий стан.

Керівництво досліджуваної страхової компанії може контролювати свої грошові кошти за допомогою різних методів, як перераховано в [84]:

1) Прогнозування відіграє дуже важливу роль в управлінні фінансами в страховій компанії. Це пояснюється тим, що страховики мають справу з ризиками, які можуть або не відбутися. Прогнози є основою, на основі якої страхові компанії можуть говорити про те, наскільки великими будуть страхові внески, страхові виплати і, врешті-решт, фінансові результати діяльності компанії.

2) У процесі планування враховувалися фінансові ресурси та доходи, доступні страховим компаніям, і те, як вони будуть розподілені протягом певного періоду. Це охоплює повний і детальний розрахунок доходів і витрат у світлі всіх аспектів діяльності страхової компанії.

3) Інвестиції — це розподіл вільних коштів страхової компанії між цінними паперами та банківськими депозитами з метою отримання інвестиційного доходу у вигляді відсотків, дивідендів тощо.

4) Усі інші основні елементи процесу страхування, такі як ціни на страхові послуги, страхові тарифи, страхові премії та інші.

ВИСНОВКИ

Проведене у кваліфікаційній роботі дослідження формування фінансового потенціалу страхових компаній дозволило сформувати наступні висновки та пропозиції:

1. На основі аналізу різних джерел інформації було виявлено різноманітність тлумачення фундаментального поняття «потенціал» і похідного від нього «фінансовий потенціал». Погоджуємося з науковцями, які пропонують три основні підходи до розуміння потенціалу: ресурсний потенціал, соціальноорієнтований потенціал і результативний потенціал.

Розглядаючи питання прогнозування потенціалу у фінансовому плані, слід зазначити, що фінансовий потенціал як економічна категорія має такі характеристики: він відображає об'єктивно існуючі відносини між фінансовими суб'єктами в ситуації формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Це напрямок, який формується за рахунок диверсифікації фінансових ресурсів та виникнення нових можливостей, особливо під впливом інформаційних технологій.

Теоретичні узагальнення підкріплюють уявлення про те, що фінансовий потенціал суб'єкта господарювання об'єднує власність і приносить прибуток для обслуговування фінансових зобов'язань, пристосування до теперішніх і майбутніх витрат, а також надання послуг.

Термін «фінансовий потенціал страхової компанії» визначається як ключовий елемент ресурсного потенціалу страховика, доступних для операцій зі страхування, інвестицій, перестрахування та фінансової стійкості.

2. Фінансовий потенціал страхової компанії є домінуючим чинником її діяльності за фінансовими ресурсами, якими вона оперує. Страхова компанія може використати ці грошові ресурси для виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками, підтримки стійкого фінансового стану, зниження інфляційного тиску та пропонування інноваційних страхових послуг, які можуть бути більш прибутковими на страховому ринку.

3. Механізм формування фінансового потенціалу страхових компаній у межах фінансових можливостей на страховому ринку України є дійсно важливим, особливо з огляду на невід'ємний ризик, що супроводжує рух коштів. Різні форми надходжень грошових коштів визначають, як мають формувати та розподіляти фінансові ресурси, і, таким чином, виражати результати діяльності компанії – або дохід, або збиток. Крім того, розподіл коштів між зацікавленими сторонами в рамках страхових зв'язків виглядає складним і різним.

Повинен існувати логічний зв'язок між використанням капіталу страхової компанії та сумою формування фінансового потенціалу для оптимізації фінансових ресурсів з метою зміцнення фінансового стану страхової компанії та посилення його фінансових можливостей. Це визначається не тільки характером діяльності страхової компанії, а й стадією фази фінансового потенціалу, кон'юктурою страхового ринку. Матеріальною основою фінансового потенціалу страхової компанії є внутрішні та зовнішні джерела формування капіталу, основними цілями якого є управління капіталом та створення належної ієрархії завдань в страхової компанії на різних рівнях.

Комплексний підхід до дослідження грошових потоків у страховій компанії дозволяє за таких умов виявити комплексну ефективність страхової, інвестиційної, перестрахової діяльності. Аналіз змін як функціональної, так і структурної форми, а також фінансових операцій і операцій у страховій діяльності дає змогу підвищити фінансову стійкість.

4. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра виконана за матеріалами страхової компанії ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» має багаторічний досвід роботи на страховому ринку України. Аналізуючи та оцінюючи фінансову діяльність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» можна зробити наступні висновки. З 2020 по 2023 рік спостерігалася послідовна тенденція зростання чистих зароблених страхових премій. Зокрема, у 2021 році відбулося збільшення обсягу продажів на 16,0%, а потім зростання на 16,8% у 2022 році і у 2023 році спостерігалася значне зростання на 34,3%. Деяке зниження темпів приросту підписаних премій пов'язано з тим, що

діяльність страхової компанії в 2022 році відбувалася в умовах фінансової нестабільності та під час воєнного вторгнення російської федерації в Україну. Також у ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» було зростання власного капіталу на 11,8% у 2023 році. Таке зростання пояснюється насамперед зростанням капіталу у дооцінках на 38,7%. Частка нерозподіленого прибутку у структурі капіталу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» знизилась на 3,8% у 2023 році порівняно з 2022 роком.

5. Оцінка абсолютних та відносних показників, коефіцієнтів формування фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», а також дослідження стану та динаміки фінансового потенціалу ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» з 2020 по 2023 роки, зроблено висновок про позитивний рівень страхової діяльності, зниження інвестиційної діяльності, значного зниження перестрахової діяльності, та проблем з балансом фінансової стійкості страхової компанії.

Протягом усього аналізованого періоду спостерігалось послідовне та стабільне зростання загального обсягу страхових премій, зібраних ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА». Ця тенденція до зростання відображає загальне розширення страхових операцій. Подібним чином, страхові виплати також зросли на протязі аналізованого періоду на 63,4%. Стосовно важливих відносних показників, зокрема рентабельності активів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», яка свідчить про економічну ефективність використання активів, спостерігалось зростання в цілому за аналізований період на 16,8%. При оцінці прибутковості інвестування страхових резервів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» протягом 2020-2023 років бачимо, що ефективність інвестиційної діяльності має мінливий характер. Зокрема, прибутковість інвестування страхових резервів знизилась з 6,2% у 2020 році до 5,7% у 2021 році та зросла до 11,5% у 2022 році. І знов вона зросла до 17% в 2023 році. Коефіцієнт короткострокової ліквідності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» протягом 2020-2023 років зазнав деякого зниження. Зокрема, він знизився з 0,054 у 2020 році до 0,002 у 2023 році. Таке зниження означає помітне зниження спроможності ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» виконувати короткострокові фінансові зобов'язання, використовуючи наявні грошові кошти.

Також було докладно проаналізовано стан та структуру страхових резервів ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» та зроблено висновок про ефективне їх формування.

6. Провівши аналіз фінансового стану та страхових резервів, оцінивши фінансовий потенціал ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», було зроблено прогноз щодо страхових резервів з використанням однофакторної та багатофакторної моделей регресійного аналізу. Розрахунки показали можливе зниження страхових резервів на рівні -0,102. Таким чином, використовуючи як однофакторну, так і багатофакторну моделі, ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» не має можливостей покращити свій фінансовий потенціал у 2024 році. Необхідно оцінити необхідний обсяг страхових резервів, сприяти фінансовій стабільності та ефективно зменшувати ризики. Такий підхід дозволить ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» мінімізувати потенційні фінансові зобов'язання, гарантувати надійний страховий захист і підвищити свою конкурентну перевагу на страховому ринку України.

7. Охарактеризовано міжнародні тенденції формування фінансового потенціалу страхових компаній провідних країн світу на міжнародному страховому ринку. Стає очевидним, що вони акумулюють і контролюють величезні фінансові ресурси та є «основними гравцями» на фінансових ринках.

8. У контексті підвищення ефективності формування фінансового потенціалу страхової компанії в роботі поглиблено організаційно-економічні засади використання фінансового контролінгу. Ця система надає цінну інформацію, яка допомагає в процесі прийняття рішень.

Впровадження управлінської концепції фінансового контролінгу в діяльність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» є надзвичайно важливим. Для досягнення цього рекомендується поетапний підхід, починаючи з початкового етапу проведення консультацій з питань внутрішньофірмового фінансового контролінгу. Далі буде навчання персоналу та встановлення посади головного контролера. Згодом відбудеться формування служби фінансового контролінгу, яка з часом може перерости у відділ управління фінансового контролінгу.

Основним завданням цього відділу буде розробка внутрішньофірмової системи контролінгу за фінансовим потенціалом, яка зосереджена на формуванні фінансового потенціалу страхової компанії. Ця система слугуватиме динамічною інформаційною базою, що дозволить визначити ефективні стратегії для вдосконалення існуючих методів і розробки нових інструментів для посилення фінансового потенціалу як у поточному, так і в майбутньому періодах.

9. Стратегічні цілі ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» охоплюють низку ініціатив, таких як формування фундаментальної бізнес-стратегії, інновації та впровадження нових страхових продуктів разом із відповідними тарифними політиками, впровадження нових технологій, підвищення кваліфікації персоналу, залучення додаткового капіталу, дослідження нових сегментів страхового ринку, доопрацювання організаційної структури та інше.

Для підвищення фінансового потенціалу важливо відзначити: ефективний операційний контроль ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА», синхронну координацію дій підрозділів при розробці та виконанні операційних планів страхової компанії, аналіз відхилень та їх вплив на поточні плани страховика, оцінка динаміки грошових потоків і факторів впливу, надання інформації для оперативного управління, формулювання заходів і пропозицій щодо активізації фінансової діяльності, ретельний нагляд за виконанням операційних завдань страховика.

Таким чином, проведені дослідження дають можливість надати рекомендації, які дозволять страховим компаніям досягти необхідного рівня фінансового потенціалу та конкурентоспроможності. Ці рекомендації призведуть до збільшення фінансового потенціалу, досягнення цілей, динамічного розвитку, зниження ризиків та посилення позицій на страховому ринку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Оцінка ліквідності та платоспроможності страхової організації. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2020. № 1. С. 152–163.
2. Алескерова Ю., Сідак О. Управління капіталом страхових компаній. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 18. С. 300-306.
3. Антошкіна Л.І., Горяча О.Л. Потенціал і розвиток підприємства: навч.-метод. посіб. : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 450 с.
4. Артем'єв Б.В. Аналіз сучасних підходів до визначення сутності економічного потенціалу URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2011_8_1/Artemev.pdf.
5. Базилевич В.Д. Страхування. Підручник. Київ. Знання. 2008. С. 1019
6. Балицька М.В. Роль фінансової стійкості страхових компаній у забезпеченні фінансової стабільності економіки країни. *Економіка та держава*. 2016. № 9. С. 89-92.
7. Баранова В. Г., Ненно І. М. Фінансовий потенціал страховика. *Економіст*. 2012. №8. С.70-72. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/147037005.pdf>
8. Баранова В.Г. Страховий капітал: проблеми формування. URL: <http://91.90.15.82:8080/jspui/bitstream/123456789/173/1/Baranova%20V.G..pdf>
9. Баранова В.Г. Концептуальні засади формування фінансового механізму страхових організацій. *Вісник соціально-економічних досліджень*. Вип. 20. Одеса. 2015. С. 39-44.
10. Блащак Б. Фінансовий потенціал у структурі потенціалу підприємства. *Вчені записки ТНУ ім. В. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. 2019. Т. 30 (69), № 3. С. 74–78.
11. Бойко А.О. Оптимізація портфеля страхової компанії на основі застосування операцій перестрахування. URL:

https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/54542/7/Boiko_reinsurance.pdf

12. Бондаренко П.В. Економічна сутність дефініції «Фінансовий потенціал страховика». *Науковий вісник ОНЕУ*. 2023. №5-6 (306-307). С. 41-46.
13. Боронос В., Карпенко І. Аналіз економічного змісту фінансового потенціалу регіону. *Аналітично-інформаційний журнал «СХІД»*. 2011. № 1 (108). С. 32–36.
14. Братюк В.П. Дослідження управління фінансовою надійністю страховика на прикладі страхових компаній України. *Ефективна економіка*. 2014. №11.
15. Бутиріна В.М., Литвинова О.К. Управління фінансовою стійкістю страхових організацій. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2012. № 6. С. 41-47.
16. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Уклад. І гол. редактор Бусел В. К.: Ірпінь: ВГФ “Перун”. 2005. 1728 с.
17. Гавриляк Т.П. Фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страховиків в економіці України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2017. 20 с.
18. Галасюк О. Теоретичні засади та структура формування фінансових ресурсів страхової компанії. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2009. №11. С. 219-224.
19. Гаманкова О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2007. 328 с.
20. Герасименко О.В. Особливості фінансового менеджменту страхових компаній. *Страховий ринок: сучасні виклики в умовах глобалізації: V Міжнар. науково-практичн. семінар, 18-19 травня 2017 р. Львів: ЛНУ, 2017. 123 с.*
21. Гнип Н.О. Формування фінансового потенціалу підприємства за джерелами фінансування. *Інноваційна економіка*. 2011. № 5 (24). С. 270-274.
22. Говорушко Т.А., Стецюк В. М., Толстенко О. Ю. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного

- розвитку: монографія. Національний університет харчових технологій. Київ: НУХТ, 2012. 376 с.
23. Горова О.О. Визначення таксономічного показника рівня розвитку для оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Управління розвитком*. 2012. № 12 (133). С. 109-112.
 24. Димніч О.В., Ланг С.Р. Концептуальні підходи до класифікації фінансових ризиків страхової організації. *Фінанси України*. 2017. № 2. С. 43-52.
 25. Добикіна О.К., Рижков В.С., Касьянюк С.В., Конотько М.Є., Костенко Т.Д., Герасимова А.А. Потенціал підприємства: формування та оцінка: *Навчальний посібник*. К.: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
 26. Добош Н.М. Основні принципи формування та управління капіталу страхових організацій. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2013. № 767. С. 132- 140.
 27. Доманчук А.І. Формування системи управління фінансами страхових компаній. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 30. С. 60–67.
 28. Економічна енциклопедія: / за ред. Мочерного С., К.: Академія, 2002. Т. 3.
 29. *Електронний рейтинговий журнал «Insurance TOP»*. №1(65). 2019. №1(69). 2020, №1(77). 2021., №1(85). 2022., №1(93). 2023. URL: <https://forinsurer.com/>
 30. Журавльова О.Є. Особливості організації фінансів страхових компаній. *Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» Спец. вип.: Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації*. 2012. С. 140–147.
 31. Калачова А.Г. Оцінка фінансового потенціалу та фінансових ризиків підприємства при аналізі його інвестиційної привабливості. *Молодий вчений*. 2015. № 20. С. 237-241.
 32. Каліщук І. Сутність та особливості фінансового менеджменту страхової компанії. Програма і матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Сучасні проблеми розвитку

- підприємств харчової промисловості: теорія та практика*», 13–14 листопада 2014 р. К.: НУХТ, 2014 р. С. 184-186.
33. Кирилова Л.І., Тодорова Д.Д. Фінансовий потенціал підприємства та його складові. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 1. С. 288-301.
 34. Клепікова О.А., Поліщук С.О., Сарамков О.А., Нечай Д.В. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використання імітаційного моделювання. *Вісник Харківського національного університету імені Каразіна. Серія «Економічна»*. 2019. Вип. 96. С. 80-94
 35. Кнейслер О.В. Методологія класифікації фінансових потоків страхових компаній. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 20. С. 157-163.
 36. Кнейслер О.В. Формування системи управління фінансовими потоками страхових компаній. *Схід*. 2015. № 5. С. 55-59.
 37. Коваленко М.А., Іванець О.О. Теоретичне обґрунтування сутності потенціалу підприємства. *Економічні інновації*. Випуск 45: Українське Причорномор'я в національних і міжнародних координатах розвитку: стратегія та тактика виробничо-господарських систем. Збірник наукових праць. Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України. 2011. С. 112-118.
 38. Коваль Л.В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Логістика*. 2010. № 690. С. 59-64.
 39. Корнійчук Г. Економічний зміст фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2016. Вип.7 (2). с. 26-29.
 40. Кривенцова А.М. Шляхи підвищення ефективності управління фінансовим станом страхових компаній України. *Гроші, фінанси та кредит*. 2017. № 6. С. 98-103.
 41. Кривошлик Т.Д. Фінансові ресурси у формуванні фінансового потенціалу

- страхової компанії. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 10 (12). С. 235 – 250.
42. Кулина Г. Інструментарій управління платоспроможністю страхових компаній URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/18075/1/>
43. Кулина Г. Теоретико-методичні засади оцінювання платоспроможності страхових компаній. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип 5. С. 885-889.
44. Кунцевич В.О. Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. № 1. С. 68-75.
45. Лаврук Н.А., Русул Л.В. Дослідження фінансових результатів діяльності страхових організацій. *Економіка і суспільство*. 2018. №15. С. 679–687.
46. Лукарш Г. Механизм формирования и использования финансового потенциала страховой компании /перевод с немецкого. М. Анкил. 2006. URL: <https://www.dissercat.com/content/povyshenie-kachestva-funktsionirovaniya-strakhovykh-organizatsii-na-osnove-sovershenstvovani>
47. Мангушев Д.В. Контролінг як інструмент покращення фінансового стану страхових компаній. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. № 30. Ч. 1 С. 111–114.
48. Нагайчук Н.Г. Теоретичні підходи до визначення змісту поняття «фінанси страхових організацій». *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. №11. С. 32-35.
49. Нагайчук Н.Г. Управління капіталом страхової компанії. *Фінанси України*. 2016. № 11. С. 106-116.
50. Назаренко А.С. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «фінансовий потенціал». *Економіка. Фінанси.*, 2009. № 8. С. 22-29.
51. Назарова Т.Ю. Управління фінансовим потенціалом промислових підприємств на засадах синергетичного підходу URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIIPress/24885/2/dysertatsiia_2016N_azarova_Upravlinnia_finansovym.pdf.
52. Налукова Н.І., Бадида М.П. Фінансова діяльність страховика:

- концептуальні засади теорії і практики. *Світ фінансів*. 2015. № 2. С. 105-117.
53. Ненно І.М. Вичерпність фінансового потенціалу страховика в умовах євроінтеграції. *Національний університет «Львівська політехніка»* 2009. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10236/1/89.pdf>
54. Огляд небанківського фінансового сектору, серпень 2023 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nebankivskiy-finsektor-vidnovlyuyetsya-povilno-kreditni-spilki-vpershe-za-dva-roki-narostili-aktiv-i-oglyad-za-ii-kvartal>
55. Олійник В.М. Фінансова стійкість страхових компаній: монографія. Суми: Університетська книга. 2015. 287 с.
56. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>
57. Павловська О.В., Філімонова В.О. Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2015. №6.
58. Пересада А., Коваленко Ю. Фінансові інвестиції: Підручник. К. КНЕУ, 2006. 728 с.
59. Пікус Р.В., Балицька М.В. Фінансова стійкість страхової організації та джерела її забезпечення. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2016. № 3 (180). С. 6-10.
60. Пінчук А., Туник М. Механізм впровадження системи контролінгу у діяльність страхових компаній. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 2 (6) С. 327–339.
61. Побережна Н.М. Аналіз трактування поняття "потенціал". URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIIPress/3479/1/vestnik_HPI_2010_6_2_Poberezhna_RAnaliz%20traktuvannia.pdf.
62. Пономарьова О.Б., Тихонова В.В., Билименко К.А. Диверсифікація страхового портфеля в умовах змінного внутрішнього середовища. *Глобальні проблеми економіки*. 2016. № 14.
63. Приступа Л.А. Стратегічне управління фінансовим капіталом страховика.

- Вісник Хмельницького національного університету*. 2015. №3. Т.3. С.205-208.
64. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
65. Річна фінансова звітність за 2019-2023 рр. ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» URL: <https://www.pzu.com.ua/>
66. Романенко О.Р. Фінанси. підручник. Київ. Центр навчальної літератури. 2006. 312 с.
67. Самошкіна І. Д. Особливості формування резервів страхових компаній. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 5. С. 786-789.
68. Сокол С. В. Досягнення реальної платоспроможності в розрізі аналізу забезпечення зобов'язань страхової компанії за рахунок її ресурсів. *Бізнес-Інформ*. 2013. №2. С. 255–258.
69. Стратегічне управління страховою компанією: Кол. монографія/ В.М. Фурман, О.Ф. Філонюк, М.П. Ніколенко, О.І. Барановський та ін.; Наук. ред. та кер. авт. д-р екон. Наук В. М. Фурман. К.: КНЕУ, 2008. 440 с.
70. Супрун Н.В. Нові підходи до управління капіталом страхових компаній. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2017. Вип. 7 (1). С. 138-144.
71. Ткаченко Н.В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика: *монографія* Нац. банк України, Ун-т банків. справи. Черкаси. "Черкаський ЦНТЕІ". 2009. С. 570 URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/51241/1/Tkachenko.pdf>
72. Трохимець І.С. Основні стратегії при управління фінансовими ресурсами страховика. URL: <http://nauka.zinet.info/8/trohymets.php>
73. Український словник іншомовних слів. укл. Л.О. Пустовіт та ін. К.: Довіра, 2000. 1018 с.
74. Фінанси підприємств : підручник. Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. К.: КНЕУ, 2001. 460 с.

75. Фурман В.М. Світові тенденції розвитку ринку страхових послуг. *Економіст. Науковий журнал*. 2016. № 8. С. 50-53.
76. Хавтур О.В. Оптимізація структури капіталу страхових компаній. *Економічні проблеми розвитку будівництва в Україні*. Тернопіль: Екон. думка, 2011. С. 59–63.
77. Чаленко О. Про невизначеність поняття «потенціал» в економічних дослідженнях. *Економіка України*. 2012. № 5. С. 32-40.
78. Черняхівський В. План Маршала для українського страхового ринку. URL: <http://www.insurancebiz.org>
79. Чиж Л.М. Сутність, структура та функції страхового капіталу. *Економіка. Управління. Інновації*. 2011. №1(7)
URL: http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/eui/2012_1/PDF/12%D1%81hlmfsk.pdf
80. Шевчук О. Оцінка фінансового стану та ефективності діяльності страхових компаній України. URL: http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/4987/1/PPR_23_10.pdf.
81. Шумська С. С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки. *Фінанси України*. 2007. N 5. С.55-65.
82. Bondarenko PV The essence of the financial potential of the insurance company. *European Journal of Economics and Management*. 2021. Vol. 7, Issue 3. P. 5-8.
83. Plysa V.Yo. Post-crisis modernization of insurance market of Ukraine. *Economics and management: problems of science and practice: Collection of scientific articles*. Vol. 1 Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2017. 380 p. Pp. 113.
84. World Insurance in 2021 sigma Swissre.com. Mode of access <http://www.media.swissre.com>.

ДОДАТКИ

Додаток А
Таблиця А.1

Фінансова звітність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2022-2023 рр., тис.грн.

Фінансова звітність за 2023 рік

2023 рік

2022 рік

2021 рік

2020 рік

Дата звіту

02.07.2024

Період

2023 рік, 12 міс

Бухгалтер

Ячник Наталія Миколаївна

КАТОТТГ

UA80000000001078669

Кількість працівників

591

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	35 079.00	51 066.00
первісна вартість	1001	57 505.00	82 410.00
накопичена амортизація	1002	22 426.00	31 344.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	
Основні засоби	1010	48 529.00	48 749.00
первісна вартість	1011	104 922.00	110 708.00
знос	1012	56 393.00	61 959.00
Інвестиційна нерухомість	1015	10 588.00	10 717.00
первісна вартість	1016	10 588.00	10 717.00
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	788 735.00	1 107 682.00
Гудвіл	1050	0.00	

Таблиця А.2

Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	342 409.00	559 329.00
Усього за розділом I	1095	1 225 340.00	1 777 543.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	1 071.00	1 086.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	0.00	
Товари	1104	0.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 828.00	3 257.00
з бюджетом	1135	11 943.00	13 678.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8 360.00	12 576.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	364 458.00	307 003.00
Готівка	1166	157.00	94.00
Рахунки в банках	1167	364 301.00	306 909.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	329 121.00	295 085.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	15 836.00	23 404.00
Усього за розділом II	1195	734 617.00	656 089.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	1 959 957.00	2 433 632.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19 407.00	48 518.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	288 555.00	383 493.00

Таблиця А.3

Додатковий капітал	1410	426 622.00	426 622.00
Емісійний дохід	1411	426 622.00	426 622.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	25 917.00	32 498.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	121 538.00	98 565.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	5 292.00	2 112.00
Усього за розділом I	1495	887 331.00	991 808.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	21 168.00	34 354.00
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515		0.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	992 408.00	1 334 278.00
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	1 013 576.00	1 368 632.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	37.00	9.00
розрахунками з бюджетом	1620	12 477.00	2 101.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	12 418.00	1 636.00
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	582.00	191.00
за одержаними авансами	1635	8 712.00	15 367.00

Таблиця А.4

за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
Поточні забезпечення	1660	30 419.00	38 183.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	6 823.00	17 341.00
Усього за розділом III	1695	59 050.00	73 192.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	1 959 957.00	2 433 632.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		0.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	1 535 730.00	1 143 312.00
Премії підписані, валова сума	2011	1 611 675.00	1 451 780.00
Премії, передані у перестрахування	2012	75 945.00	308 468.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		0.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-1 659 143.00	-1 015 106.00
Валовий: прибуток	2090		128 206.00
збиток	2095	123 413.00	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Інші операційні доходи	2120	8 100.00	788.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Інші операційні витрати	2180	11 309.00	52 010.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	-13.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		76 984.00
збиток	2195	126 622.00	
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00

Таблиця А.5

Інші фінансові доходи	2220	198 225.00	148 366.00
Інші доходи	2240		0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	54 497.00	69 418.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	17 106.00	155 932.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-4 387.00	-29 833.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	12 719.00	126 099.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	786.00	2 261.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	114 991.00	-112 183.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445	-3 180.00	5 375.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	112 597.00	-104 547.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	20 839.00	-19 787.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	91 758.00	-84 760.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	104 477.00	41 339.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	12 278.00	9 198.00
Витрати на оплату праці	2505	221 035.00	191 164.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	39 945.00	36 547.00
Амортизація	2515	24 797.00	21 622.00
Інші операційні витрати	2520	1 372 397.00	808 585.00
Разом	2550	1 670 452.00	1 067 116.00

Додаток Б
Таблиця Б.1

Фінансова звітність ПрАТ «СК «ПЗУ УКРАЇНА» у 2021-2022 рр., тис.грн.

Фінансова звітність за 2022 рік

2023 рік 2022 рік 2021 рік 2020 рік

Дата звіту	23.05.2023
Період	2022 рік, 12 міс
Бухгалтер	Ячник Наталія Миколаївна
КАТОТТГ	UA80000000001078669
Кількість працівників	591

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	25 884.00	35 079.00
первісна вартість	1001	55 043.00	57 505.00
накопичена амортизація	1002	29 159.00	22 426.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	
Основні засоби	1010	48 380.00	48 491.00
первісна вартість	1011	96 987.00	104 884.00
знос	1012	48 607.00	56 393.00
Інвестиційна нерухомість	1015	9 804.00	10 588.00
первісна вартість	1016	9 804.00	10 588.00
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	599 870.00	430 149.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4 074.00	86.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	150 506.00	100 748.00
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	341 080.00	342 409.00
Інші необоротні активи	1090	18.00	38.00

Таблиця Б.2

Усього за розділом I	1095	1 179 616.00	967 588.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	960.00	1 070.00
Виробничі запаси	1101	0.00	
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	0.00	
Товари	1104	0.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	112 148.00	69 994.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	10 585.00	11 925.00
з бюджетом	1135	10 436.00	11 943.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
з нарахованих доходів	1140	95 206.00	215 765.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 288.00	4 189.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	400 002.00	358 586.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	109 122.00	364 458.00
Готівка	1166	24.00	157.00
Рахунки в банках	1167	109 098.00	364 301.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	900 728.00	384 910.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	659 655.00	381 169.00
резервах незароблених премій	1183	241 073.00	3 741.00
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	27 574.00	30 883.00
Усього за розділом II	1195	1 671 049.00	1 453 723.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	2 850 665.00	2 421 311.00

Пасив

Таблиця Б.3

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19 407.00	19 407.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	378 691.00	288 071.00
Додатковий капітал	1410	426 622.00	426 622.00
Емісійний дохід	1411	426 622.00	426 622.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	25 441.00	25 917.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-73 912.00	54 830.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	49 224.00	52 109.00
Усього за розділом I	1495	825 473.00	866 956.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	47 466.00	16 696.00
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515		0.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	1 596 531.00	1 204 960.00
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	893 814.00	677 059.00
резерв незароблених премій	1533	702 717.00	527 901.00
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	1 643 997.00	1 221 656.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	

Таблиця Б.4

III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	19.00	37.00
товари, роботи, послуги	1615	223 411.00	231 624.00
розрахунками з бюджетом	1620	3 496.00	12 477.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 438.00	12 418.00
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	328.00	582.00
за одержаними авансами	1635	35 038.00	21 309.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	1 153.00	857.00
Поточні забезпечення	1660	32 369.00	58 835.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	81 517.00	155.00
Інші поточні зобов'язання	1690	3 864.00	6 823.00
Усього за розділом III	1695	381 195.00	332 699.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	2 850 665.00	2 421 311.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		0.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	1 109 830.00	978 858.00
Премії підписані, валова сума	2011	1 279 538.00	1 753 576.00
Премії, передані у перестраховання	2012	107 192.00	655 495.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-174 816.00	114 761.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-237 332.00	-4 462.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		0.00

Таблиця Б.5

Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-400 378.00	-403 396.00
Валовий: прибуток	2090	709 452.00	575 462.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-61 731.00	-53 828.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	216 755.00	-127 304.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-278 486.00	73 476.00
Інші операційні доходи	2120	134 979.00	170 629.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	785.00	
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	219 739.00	229 182.00
Витрати на збут	2150	395 693.00	449 620.00
Інші операційні витрати	2180	68 015.00	35 527.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-13.00	-1 975.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	99 253.00	
збиток	2195		22 066.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	106 164.00	84 658.00
Інші доходи	2240		0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	3.00	13.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	8.00	20.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	205 406.00	62 559.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-73 787.00	-53 042.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	131 619.00	9 517.00